

INTERNATIONAAL INSTITUUT KANUNNIK TRIEST

PAUSELIJKE LATERAANSE UNIVERSITEIT

INSTITUUT "REDEMPTOR HOMINIS": Sectie Gent

Thesis Master in de Sociale Leer van de Kerk

Het verhaal gaat verder...

**Petrus-Jozef Triest, een spiritualiteit van de caritas vertaald
naar vandaag, toegepast binnen Huize Triest en het
gemeenschapshuis Tabor.**

PROMOTOR

Br. Dr. René Stockman, f.c.
Generale Overste Broeders Van Liefde.

STUDENT

Werner Van de Weghe,
Coördinator Huize Triest.

Gent, 2006

Mijn Rabot-ervaring... De kracht van het ritueel...

Stafke... Toen ik zeventien was... Stafke, een mens zoals vele mensen, alleen en vergeten. Heel onverwacht ontmoette ik Stafke, toen ik zeventien was. Te vroeg van de tram gestapt en de weg verloren. Plots geschreeuw, ergens in de buurt van het Rabot. Daar lag hij, daar lag een man die fluisterde: Ik ben Stafke en ik heb mijn hele leven gedronken, ik heb maar éénmaal in mijn leven gewerkt, in het metaal, het enige wat ik ooit gedaan heb. Toen blies hij zijn laatste adem uit en drukte een klein stukje metaal in mijn hand. Toen ik zeventien was, ontmoette ik Stafke, 15 minuten lang. Ik wist niet wat me overkwam. Nu ongeveer zeventien jaar later, weet ik het wel. Dat stukje metaal, heb ik nog, en die man die toen 83 was, die leeft nog, die leeft nog in mijn hart. Is dit niet een stukje verrijzen? Weet dat Hij pas sterft als wij Hem vergeten zijn. ***Nu ongeveer zeventien jaar later zit ik terug op de tram in de buurt van het Rabot in Gent... Mevrouw Agneszka en kleinzoon Jurek uit Polen...*** Ik was één van onze mensen in het ziekenhuis gaan bezoeken. Rond 18 uur nam ik de tram richting Huize Triest. De tram stopt aan het Rabot en daar klopt een man op het raam van de tram. Ik keek naar hem en dacht: "Dit is precies een Bulgaarse vluchteling die ik enkele jaren geleden geholpen heb, maar ik was het niet zeker." De tram vertrok en die man begon te lopen. De volgende halte sprong hij op de tram en vroeg me om mee te komen in zeer gebrekkig Nederlands. "Broeder, broeder, kom mee, we hebben een broeder of een pastoor nodig." Ik kreeg de man maar niet uitgelegd dat ik geen broeder ben en zeker geen pastoor. Hoe meer ik mijn best deed om uit te leggen wie ik was, hoe meer hij zei: "Broeder, meekomen, wij hebben je nodig". Hij loodste me binnen in een bouwvallig huisje, waar er in een klein kamertje een vrouw lag in een zetel. Er waren in deze kamer heel veel mensen aanwezig, dit bracht een enorm lawaai met zich mee. Er werd geroepen in een taal waar ik niets van begreep. De vrouw was stervende en deze mensen hadden een priester nodig om de laatste sacramenten toe te dienen. Ik heb die vrouw een gewoon 'kruisje' gegeven. En plots werd het muisstil in de lawaaiëriëre kamer. Zo stil, dat ik er kou van kreeg. Ik dacht, als dit niet de kracht van het ritueel is. Het bleek te gaan om een rondzwervende familie uit Polen op doorreis in Gent. Ik had me dus vergist, het waren geen Bulgaren. Dat moedertje dat stervende was heette: 'Mevrouw Agneszka'. Ik bleef nog even en verliet de familie om in Huize Triest te bekomen van deze ingrijpende ervaring. Zes dagen later, 8 uur 's morgens in Huize Triest... Die jonge man die mij van de tram gehaald had, stond aan onze deur. "Hier broeder voor jou, een klein geschenkje". Het was een klein flesje wodka. Jurek had geen tijd voor een tas koffie, hij verliet me met de woorden: "Bedank, wij gaan naar Brussel, gij geen broeder, maar toch onze broer."

“Stafke, Agneszka en Jurek; ik heb ze gezien in de buurt van het Rabot in Gent en nooit zal ik ze vergeten...”

Werner Van de Weghe

Deze thesis wil ik opdragen aan Stafke, Agneszka, Jurek en alle andere mensen in en rond Huize Triest.

Inleiding

In september 2004 vroeg de congregatie van de Broeders van Liefde mij als aangesloten lid om de leiding te nemen binnen het project Huize Triest. Dit is een project voor mensen aan de rand van de maatschappij. Zij die een thuis missen mogen zich in Huize Triest ‘thuis’ voelen. Dit project werd in 1986 door Br. Godfried Bekaert en Br. Clariet Lippens gesticht en was aan herstructurering toe. Allereerst zochten wij een antwoord op de volgende vragen: ‘Wat zijn de noden van vandaag?’ en ‘Wie zijn de armen van vandaag?’ Vanuit deze antwoorden kreeg Huize Triest structureel vorm en werden de doelstellingen uitgebreid. Trouw aan onze spiritualiteit, ‘de keuze voor de allerarmsten eerst’, bleef de hoofddoelstelling van Huize Triest ‘er-zijn’ voor elkaar. Vanuit de nieuwe noden van vandaag werden twee extra doelstellingen aan ons project toegevoegd. Deze thesis is gegroeid als theoretische ondersteuning van de structuur maar vooral van de doelen en vernieuwde doelen van Huize Triest. Graag geef ik hier in deze inleiding de structuur en doelen weer.

Structuur van Huize Triest

1. Het sociaal eethuis: is elke werkdag open van 9 tot 14 uur en biedt een warme maaltijd aan in een familiale sfeer. De klemtoon ligt niet op de voeding maar op het gezellig tafelen. Mensen mogen zich echt thuis voelen. Een maaltijd kost €2, een drankje €0,30. Een meeneemaal € 2,50, meeneemsoep € 0,50, dit voor zover er voorraad is.
2. Namiddagactiviteiten: op maandag-, dinsdag-, donderdag- en vrijdagmiddag van 14u tot 16u30 proberen wij een ontspannende, bezinnende of creatieve activiteit aan te bieden voor de mensen uit ons sociaal eethuis. Een gezellig koffiehuis waar iedereen welkom is.
3. Gemeenschapshuis Tabor: een gemeenschapshuis voor mensen op de vlucht, voor mensen die letterlijk en figuurlijk dakloos zijn. Mensen kunnen hier eventueel langere tijd verblijven, een vorm van begeleid wonen.

4. Kleinschalige nachtopvang van daklozen, kansarmen en mensen in nood. Maandagnacht, dinsdagnacht, woensdagnacht en donderdagnacht organiseren wij een nachtopvang van 20 uur tot 8 uur voor maximum vier mensen. Vooral tijdens de koudere perioden van het jaar, niet tijdens het weekend. We vragen €5 euro voor een nacht. Maximum vier nachten na elkaar dezelfde persoon.
5. Vrijwillig(st)ers engagement: ontmoetingen voor jongeren, leerlingen, studenten,... Getuigenissen rond de spiritualiteit van de stichter en de werking van het project Huize Triest. Informatie rond de vierde wereld.
6. Samenwerkingsverbanden: samen met andere diensten willen we ondersteunend aanwezig zijn.

Doelen van Huize Triest

1. Met de mensen die in het sociaal eethuis te gast zijn, de daklozen uit de nachtopvang, de bewoners van ons gemeenschapshuis Tabor, met onze medewerkers en sympathisanten willen we een authentiek leef- en werkgemeenschap uitbouwen. Een echte thuis voor zij die er één missen...
2. We zijn geen winstgevend project en proberen waar het kan in eigen onderhoud te voorzien. We creëren ruimte tot vrijwillig engagement en willen op die manier de verpletterende kracht van de uitsluiting van de arbeidsmarkt trotseren door onze mensen en vrijwilligers te laten participeren binnen Huize Triest.
3. Het ondersteunen van mensen leert hen op eigen benen staan.
4. De kinderen uit kansarme gezinnen willen we mee begeleiden in hun opvoeding.
5. Integratie van de vluchtelingen binnen de wereld van de kansarmen.
6. Jongeren uit de eerste wereld in contact brengen met onze mensen uit de vierde wereld. We willen tevens jonge mensen laten kennis maken met onze spiritualiteit. Binnen het project Huize Triest klopt het hart van de stichter van onze congregatie: "Petrus-Jozef Triest".

Deze thesis is een theoretische onderbouwing van ons project en verdiept verschillende van onze doelen. Deze thesis is gedurende de voorbije twee jaar geleidelijk tot stand gekomen als verdieping van ons werk in Huize Triest.

Inhoudstafel

Het verhaal gaat verder...

Petrus-Jozef Triest, een spiritualiteit van de caritas vertaald naar vandaag, toegepast binnen Huize Triest en het gemeenschapshuis Tabor.

Mijn Rabot-ervaring... De kracht van het ritueel...

Inleiding

Structuur van Huize Triest

Doelen van Huize Triest

Inhoudstafel

Dankwoord

Hoofdstuk 1: De historische Petrus-Jozef Triest en het ontstaan van zijn congregaties

1.1 Enkele beschouwingen over kanunnik Petrus-Jozef Triest

1.2 Het gedurfd besluit van Triest

1.3 Een aarzelende start

1.4 Derde keer, goede keer...

1.5 De definitieve start van de congregatie van de Broeders van Liefde

Bibliografie van hoofdstuk 1

Hoofdstuk 2: De kerk en de armen – De armen zijn de kerk...

2.1 Statistische en beleidsmatige benadering

2.1.1 Hoe armoede definiëren? Wat is armoede?

2.1.2 Het aantal armen berekend

2.1.3 Van waar komt de armoede?

2.1.4 Hoe armoede doelmatig bestrijden?

2.2 Een theologische benadering van de armoede

2.2.1 Twee momenten in de theologische benadering

- De armen zien en beluisteren

- Het luisteren van God

- De sacramentaliteit van de arme

2.2.2 Een evangeliserende kerk

- De armen beminnen zoals Jezus

- Dienstbaar zijn aan de hoop van mensen

- Vertrouwen in de arme

2.3 Perspectieven voor de actie

Bibliografie van hoofdstuk 2

Hoofdstuk 3: Wat is caritas?

3.1 Zoektocht naar een omschrijving van caritas

3.1.1 Literatuur

3.1.2 Besluit

3.2 Deus Caritas Est, een actuele visie op caritas

- 3.2.1 Naar de inhoud van de encycliek
- 3.2.2 Op zoek naar krachtlijnen vanuit een beknopte samenvatting
- 3.3 Het wezen van de christelijke naastenliefde vandaag
 - 3.3.1 Van caritasmensen gesproken
 - Vincentius de Paul
 - Petrus-Jozef Triest
 - 3.3.2 Een hedendaagse invulling van caritas, ook binnen Huize Triest

Bibliografie van hoofdstuk 3

Hoofdstuk 4: De spiritualiteit van Triest vertaald binnen Huize Triest

- 4.1 Spiritualiteit – Voortdurend geconfronteerd worden met Hem
 - 4.2 Vrijwilligerswerk of gratis, belangeloos, voor niets
 - 4.2.1 Algemeenheden in verband met vrijwilligerswerk
 - Vrijwilligerswerk was er eerst
 - Vrijwilligerswerk als sterk doorleefde solidariteit
 - Vrijwilligerswerk als brug tussen de zorgen en het gewone leven
 - Bij vrijwilligerswerk zijn veel variaties en motivaties mogelijk
 - Een aantal aandachtspunten bij het vrijwilligerswerk
 - 4.2.2 Onze inspiratie is het evangelie, met de Heer Jezus zelf als referentie
 - 4.2.3 Dit evangelie krijgt nog speciale kleur via de spiritualiteit van Triest
 - Het leven van Vader Triest was één gegevenheid
 - Triest had speciale aandacht voor de minstbedeelden en stond open voor nieuwe noodsituaties
 - Triest zocht en vond medewerkers
 - Hoe is deze visie, deze spiritualiteit geformuleerd in de leefregel van de Broeders van Liefde?
 - 4.2.4 We doen het in Huize Triest en in het gemeenschapshuis Tabor
 - Een huis met een lage drempel
 - We zien en benaderen de medemens als een totaliteit
 - We kijken naar de medemens met de ogen van een gelovige
 - 4.3 Getuigende voorstelling van het project Huize Triest
- Bibliografie van hoofdstuk 4

Dankwoord

Tot slot wil ik in deze inleiding verschillende mensen danken. Zij die mij ondersteunden bij het herstructureren van Huize Triest en het ontwikkelen van deze thesis.

1. Mijn vrouw Ruth Rogiers en mijn kinderen Arthur, Jakob en Marthe.
2. Br. Guido Cranshoff, fc en onze internationale noviciaatsgemeenschap St. Stanislas.
3. De vrijwilligers van Huize Triest.
4. Br. Dr. René Stockman, fc, generale overste Broeders van Liefde en promotor bij deze thesis.
5. Br. Henri Fransen, fc, coördinator Sauverdias Namen.
6. Br. Dirk Beirnaert, fc, stafmedewerker dienst missie integratie Sint-Vincentiusregio.
7. Br. Godfried Bekaert, fc, regionale overste Broeders van Liefde India, stichter van Huize Triest.
8. Br. John Fitzgerald, fc, generale assistent Broeders van Liefde
9. Br. Waldebert De Vestel, fc, provinciale overste Broeders van Liefde - Europa

Hoofdstuk 1: De historische Petrus-Jozef Triest en het ontstaan van zijn congregaties

In deze thesis gaan we op zoek naar een spiritualiteit van de caritas. Deze spiritualiteit vindt men terug bij Petrus-Jozef Triest en zijn congregaties. Het is niet de bedoeling van deze thesis om op de eerste plaats de congregaties of het leven van Triest te gaan bespreken. Het is de bedoeling dat we in onze maatschappij op zoek gaan naar hun spiritualiteit. Deze spiritualiteit is zoals blijkt niet voorbehouden voor de congregaties van Triest, maar straalt reeds door naar vele groepen mensen. Het loont de moeite om deze spiritualiteit van dichterbij te gaan bekijken en ze proberen te beleven in het dagdagelijks leven. Het is mijn persoonlijke overtuiging dat deze spiritualiteit kan beleefd worden in een gezinssituatie. Als aangesloten leden bij de congregatie van de Broeders van Liefde is deze spiritualiteit voor ons richtinggevend in ons leven. Dit wordt zichtbaar in de keuzen die wij maken, maar ook in de opvoeding van onze kinderen.

Als wij deze spiritualiteit willen gaan toelichten is het heel zinvol om toch iets te weten over het ontstaan van de verschillende congregaties en het leven van Triest. Zij liggen aan de basis en het ontstaan van deze spiritualiteit. Vandaar dit eerste hoofdstuk, waarin enkele beschouwingen over het leven van Triest gegeven worden en het ontstaan van de verschillende congregaties heel kort geschetst wordt.

1.1 Enkele beschouwingen over kanunnik Petrus-Jozef Triest

De congregatie van de Broeders van Liefde werd in 1807 gesticht door Kanunnik Petrus-Jozef Triest. Deze priester onderscheidde zich door een onbepaalde naastenliefde. Vooral na de Franse omwenteling boden onze gewesten een hartverscheurend toneel van armoede en lijden. Ontelbaar waren de noodlijdenden. Bovendien waren de liefdadige instellingen die hen normaal hulp boden, door de Sansculotten ontbonden en leeggeroofd.

Vlaanderen, in de middeleeuwen zo rijk en beroemd, was vrijwel in de diepste onvrede gevallen op de vooravond van onze Moderne Tijden. Men sprak van laïcisme en secularisatie, van vrijheid, gelijkheid en broederlijkheid...

Petrus-Jozef Triest werd te Brussel geboren op 31 augustus 1760, als negende uit een gezin van veertien kinderen. Hij ging naar verschillende scholen; eerst de Pater Jezuiten (In 1773 werd onder druk van de overheersers de Jezuitenorde opgegeven en daarmee verdween ook het Sint-Michielscollege) en later de vermaarde Latijnse school te Geel. In 1780 eindigde hij er zijn studies.

Ongetwijfeld moet het verblijf in Geel op de jonge Petrus-Jozef een diepe indruk nagelaten hebben. Hij maakte er van dichtbij kennis met de thuisverpleging van geestesgestoorden.

In 1780 vatte Triest universiteitsstudies aan te Leuven. Twee jaar later had hij zijn cursus in de wijsbegeerte voltooid. Samen met zijn jongere broer zou hij in het Grootseminarie van Mechelen zijn weg naar het priesterschap voortzetten. En op 16 juni 1786 ontving hij de zo lang verwachte priesterwijding.

Het was zeker geen rustige tijd die de jonge Triest beleefde. Van 1786 tot 1797 bekleedde Triest verscheidene functies. Eerst was hij de hulp van de oude en ziekelijke pastoor van Asse. En na zijn dood werd hij coadjutor (= helpende of vervangende priester) in een kleine Mechelse parochie. Na deelname aan een bisschoppelijk examen werd hij benoemd tot pastoor van de Sint-Pietersparochie te Ronse. De jaren die Petrus-Jozef Triest in Ronse doorbracht waren wel de zes somberste. Hij moest zijn apostolaat in de clandestiniteit uitoefenen en zag verscheidene andere collega's verbannen. Ook hij werd onverpoosd opgejaagd en gezocht. De reden hiervan was dat Triest trouw bleef aan Rome en niet aan het nieuwe bewind van Napoleon. Het was in die periode dat hij een daad zou verrichten die een ruime weerklank zou vinden bij het gelovig volk. Hij bracht de laatste sacramenten naar de stervende echtgenote van het hoofd van de gendarmen die met zijn opsporing belast was.

In 1803 wanneer godsdienstplechtigheden weer openlijk konden plaats vinden, werd Petrus-Jozef Triest overgeplaatst naar de Sint-Martinusparochie in Ronse. Spoedig had hij moeilijkheden met de ongelovige burgemeester omdat hij organiek artikel 54 (= een huwelijk moet eerst burgerlijk voltrokken worden vooraleer het kerkelijk kon ingezegend worden) zou overtreden hebben. Om de burgemeester te paaien zond de bisschop een nieuwe pastoor naar Ronse en werd Triest naar Lovendegem overgeplaatst.

Hetzelfde jaar, 1803 stichtte hij daar zijn eerste congregatie de **Zusters van Liefde**. De stichting van de Zusters van Liefde was geen toeval. Reeds kort na zijn priesterwijding heeft Triest 'godwillige' vrouwen aangesproken om met hem de noden van velen te lenigen. In Ronse droeg hij hen de zorg op over een weeshuis. Wellicht lag het oorspronkelijk niet in zijn bedoeling in Lovendegem een kloostercongregatie te vormen maar wel een vereniging zoals hij al in Ronse vestigde. De congregatie werd op 4 november 1803 door Monseigneur Fallot de Beaumont goedgekeurd en opgericht. Met zijn jonge stichting had Triest geluk want de oude abdij: "Ter Haegen" in Gent werd meteen het moederklooster en zes zusters zouden er instaan voor behoeftige en ongeneeslijke vrouwen. Na deze jongste creatie

volgde de ene benoeming de andere op. Hij werd door de bisschop aangesteld tot Algemeen Overste voor het leven van de congregatie van de Zusters van Liefde. Hij werd tevens lid van de Commissie van de Godshuizen. Ook werd hij verheven tot ere-kanunnik van Sint-Baafs. Hij werd directeur benoemd van de 'Bijloke' en van de 'Twaalf Kleine Gestichten', inrichtingen waar bejaarden 'gehuisvest' waren, een groot woord voor de schrijnende en ellendige toestanden die er heersten.

Petrus-Jozef Triest stak de handen uit de mouwen en liet door de Godshuizencommissie een plan goedkeuren voor een nieuwe stichting. Amper twee dagen later op 28 december 1807 beantwoordden drie jonge mensen aan de oproep van Kanunnik Triest.

Het ontstaan van de Zusters van Liefde was vlot gegaan, de nieuwe congregatie (nl. de Broeders van Liefde) van Triest werd niet onmiddellijk een meevaller...

1.2 Het gedurfd besluit van Triest

De eerste drie volgelingen van Triest vormden nog een speciale groep. Het waren eenvoudige volksjongens met meer enthousiasme en goede wil dan kennis en geschooldheid. Men kan moeilijk van hen zeggen dat zij 'intraden', zij werden om het met een typerend woord uit te drukken 'geparachuteerd' in een midden waarvan zij het bestaan nauwelijks kenden, een brok ellende verloren in een hoek van de grootstad waar zij met inzet van hun beste krachten op resultaat hoopten.

Bij de aanstelling op 29 december 1807, waar de drie kandidaten met enige plechtigheid de sleutels ontvingen, werd aan de oude-mannen opgelegd de drie jongelingen met de titel 'broeder' aan te spreken. De naam **Broeders van Liefde** is niet van Kanunnik Triest maar van de volksmond afkomstig. Triest noemde zijn volgelingen: "Hospitaal Broeders van Sint-Vincentius". De drie jonge mannen stelden orde op zaken in financiën maar ook bij de verzorging verliep alles al heel wat vlotter.

Een kwartier van de Bijloke, meer stadinwaarts lag het oude Alexianenklooster. Na de uitdrijving van de Cellebroeders in 1798 was het gebouw als gevangenis voor wanbetalers en verblijf voor gevaarlijke krankzinnigen in gebruik genomen. Ook daar heersten mistoestanden die dringend om verbetering vroegen. Er namen zes broeders hun intrek bij de Alexianen. Maar de jonge onervaren broeders waren niet tegen hun taak opgewassen en het werd een bedroevend avontuur. Het gevolg daarvan was, dat verschillende broeders de 'Vereniging' verlieten. Later veranderde de situatie in positieve zin.

1.3 Een aarzelende start

In 1809 zou het tij keren, nieuwe jongemannen deden hun intrede en begonnen onmiddellijk met de reorganisatie van het bejaardentehuis. Op aandringen van Triest werd door de Godshuizencommissie een geschreven conventie goedgekeurd (29 juli 1807), dat jarenlang geldig is gebleven en de condities bepaalde waaronder de Broeders van Liefde hun charitatieve arbeid in de Bijloke uitoefenden. Met de rust keerde ook de kloostersfeer in de Bijloke terug, zodat er nood kwam aan een kloosterregel. Een andere reden was dat de Bijloke moest erkend worden als kanonieke kloosterinstelling, zoniet was het tot verdwijnen gedoemd. Samen met kanunnik Goethals stelde Triest zijn kloosterregel op en bood deze dan de bisschop aan, dit ter goedkeuring.

De inkleding, een voorlopige intreding in het klooster, kon nu plaatsvinden. Op 16 november 1809 werden de eerste zeven broeders geprofest. Er werden hun zes vragen gesteld die betrekking hadden op de gehoorzaamheid, het doel van de vereniging, zuiverheid en armoede. Jammer genoeg werd de jonge kloosterorde weer eens op de proef gesteld. De overste van de 'Bijloke', broeder Jozef die heel veel had gedaan voor de reorganisatie van dit huis, kon het maar niet gewoon worden en verliet dan ook maar het 'gezelschap'.

1.4 Derde keer, goede keer...

Op 21 november 1810 werd er een nieuwe novice geprofest. Simon De Noter werd als broeder Bernardus geprofest. Aan zijn later vaderlijke leiding was de opgang naar een 'echt kloosterleven' wel toevertrouwd. Vader Bernard, want zo werd hij genoemd, toetste de kloosterregel aan de praktijk en paste deze zo nodig enigszins aan.

1.5 De definitieve start van de congregatie van de Broeders van Liefde

Zo stond in 1811 een klein genootschap klaar, een jonge religieuze stichting, bereid het werk op te nemen dat zich zou aanbieden voor de dienst van 'arme en ellendige mensen'. Lang hoefde vader Bernard en zijn broeders niet te wachten: armoede en ellende was er genoeg.

Nu verliep alles zeer vlot met de jonge stichting, naast het bejaardentehuis in Gent kregen ze er ook het Gerard Duivelsteen met psychische patiënten toevertrouwd. Maar niet alleen in Gent, ook de omstreken van Gent riepen de hulp en steun van de broeders in.

Het onderwijs in die dagen liet ook veel te wensen over. Een grote regeringsinmenging inzake onderwijs werd vooral in België sterk

aangevoeld. Daarom besloot Vader Bernard om enkele broeders te laten studeren aan de normaalschool van Lier. De eerste 'armenschool' van de Broeders van Liefde werd opgericht te Brugge. Vier broeders namen hun intrek in een huisje dat uitzag op het Onze-Lieve-Vrouwkerkhof. De school in Brugge kende een grote bloei, na het eerste jaar van haar bestaan telde ze al 300 leerlingen. Na Brugge werd er ook nog een basisschool opgericht in Froidment.

Als een aparte tak van de opvoeding van kinderen werd er ook aan doofstomme kinderen gedacht. Vier broeders werden naar Groningen gestuurd om zich te bekwamen in het dovenonderricht. Na twee jaar studie keerden ze terug naar Gent en richtten er een dovenschool op, dit in een deel van de gebouwen van de oude Bijloke-abdij. Deze school, gesticht in 1825 kreeg in 1829, de titel van: "Koninklijk Instituut voor doven en gehoorgestoorden" en vestigde zich sedert 1958 in Gentbrugge.

In de eerste plaats werd er dus gezorgd voor het onderricht van het volkskind. Einde 1831 waren er al een drietal verzoeken (later zouden er meerdere volgen) om scholen en broeders. Veelal moesten de broeders in de beginperiode in hun eigen onderhoud voorzien door geldcollectes bij de rijkere burgerij.

Naast het verschaffen van basisonderwijs namen de broeders ook de zorg voor 'armlastige wezen' op zich. Het wezenprobleem was een groot vraagstuk waarmee ook de regering worstelde. De zorg voor armlastige wezen was een ernstig sociaal probleem in de achttiende eeuw. Het aantal kinderen dat op jeugdige leeftijd vader, moeder of beiden verloor was groot onder de pauperklasse, waar overmatig werk bij onvoldoende voeding, ondermijnend drankmisbruik bij onhygiënische huisvesting hun slachtoffers maakten onder de arbeidende mannen en vrouwen. Wat met de achterblijvende jongens en meisjes gedaan? Ze overlaten aan hun beroorde en vaak lang niet onbaatzuchtige familieleden was niet verantwoord.

In verschillende steden kregen de broeders een huis toevertrouwd zodat ze de zorg voor deze kinderen op zich konden nemen. In 1835, één jaar voor zijn overlijden, stichtte Triest de **Zusters Kindsheid Jesu**. Deze congregatie richtte zich specifiek naar de wezen.

Op 26 oktober 1832 stierf Vader Bernardus en werd broeder Aloysius tot nieuwe overste over de Broeders van Liefde gekozen. Al ging de eerste kwarteeuw van Vader Aloysius' bestuur de aandacht intensief uit naar het werk van de jeugd, toch werd daarom de verpleging niet vergeten. Het valt eerder op hoe meerdere gemeenschappen zowel het één als het ander liefdewerk beoefenen. De broeders gingen lesgeven en daarnaast in hun vrije uren zorgden ze ook voor bejaarden. De broeders sprongen elkaar wederkerig bij... Ook aan verpleging van zenuwzieke patiënten

werd gedacht. Voor hen werd het Guislainziekenhuis te Gent opgericht. De broeders beschikten over huizen in het ganse land. Later werd de congregatie verspreid over de ganse wereld, het werd een congregatie van pauselijk recht.

Bibliografie van hoofdstuk 1

1. CLAEYS O. fc, Petrus Jozef Triest: De groei van een kloosterstichter, persklaar gemaakt door GEYSEN E. fc, Generalaat Broeders van Liefde, Rome 1986.
2. STOCKMAN R. fc, Bloemlezing uit de geschriften: In woorden geborgen, Brothers of Charity Publications, Ghent.
3. STOCKMAN R. fc, Triest, een vader voor velen, Brothers of Charity Publications, Ghent 2003.
4. 'Geschiedenis van de congregatie der Broeders van Liefde', deel 1 en deel 2.
5. 'Ontstaan en spiritualiteit van de religieuze stichtingen van Triest', Broeders van Liefde, 1971

Hoofdstuk 2: De kerk en de armen – De armen zijn de kerk...

2.1 Statistische en beleidsmatige benadering

2.1.1 Hoe armoede definiëren? Wat is armoede?

Armoede is een netwerk van sociale uitsluitingen dat zich uitstrekt over meerdere gebieden van het individuele en collectieve bestaan. Het is een toestand die de armen scheidt van de algemeen aanvaarde leefpatronen van de samenleving, terwijl zij zelf niet beschikken over de mogelijkheden om deze kloof op eigen kracht te overbruggen. Deze toestand omvat vele aspecten. Armoede is niet alleen financieel, maar heeft ook te maken met een gering profijt van vele andere sociale goederen zoals arbeid, onderwijs, wonen, gezondheid, rechtsbedeling, collectieve voorzieningen, cultuur en godsdienst...

1. De samenleving lijkt te kunnen doorgaan zonder de armen. Ze vallen steeds door de mazen van het net. De samenleving kan zonder hen.
2. Soms verklaren conjuncturele factoren de armoede. Wanneer de economie weer herneemt, zal het aantal armen dalen.

Deze twee verklaringen zien voorbij aan een groot stuk van de werkelijkheid. Die werkelijkheid is dat de armoede ingebakken zit in onze samenleving. Het is dus geen conjunctureel gebeuren, of iets dat alleen te maken heeft met de ingesteldheid van mensen.

2.1.2 Het aantal armen berekend

In ons land zijn 300.000 gezinnen of 750.000 personen arm. Een kwetsbare groep zijn de alleenstaanden die leven van een uitkering en de gezinnen waar één van de partners een uitkering ontvangt en de andere geen inkomen heeft. Vooral de gezinnen die van een werkloosheidsvergoeding moeten leven zijn hard getroffen. Meer dan een kwart miljoen mensen moeten rondkomen met het leefloon, het gewaarborgd inkomen voor bejaarden of de tegemoetkoming aan de gehandicapten.

Armoede uit zich niet alleen in een laag inkomen. Het uit zich ook in de toename van het aantal Belgen met financiële schulden. Een andere aanwijzing is dat kinderen uit kansarme milieus nog steeds door scholen en ouders georiënteerd worden naar minder gunstige onderwijsvormen. Ook hun huisvesting is achter op de hedendaagse kwaliteitsnormen. In Vlaanderen tellen we 300.000 woningen met een onvoldoende kwaliteit. De sociale ongelijkheid wordt verder zichtbaar in de gezondheidszorg

en in de levensduur.

2.1.3 Van waar komt de armoede?

Van alle tijden heeft men een spontane neiging om de oorzaak van de armoede bij de armen zelf te leggen. Ze zijn spijziek, lui, onverantwoord, ziek of gehandicapt.

Enkele factoren:

1. Er wordt gewerkt onder ongunstige omstandigheden. Onze samenleving kent een deel werk dat door niemand gedaan wil worden, hetzij omwille van de arbeidsomstandigheden, hetzij omwille van het lage loon.
2. De snelheid van de veranderingen is een factor van uitsluiting in onze samenleving.
3. De verbrokkeling van de samenleving. Het uiteenvallen van de samenleving in steeds maar kleinere eenheden, doet de geborgenheid en de natuurlijke solidariteit teniet.
4. De sociale zekerheid doet het goed, maar kan niet de ganse groep armen uit de armoede tillen.

Structuren die opgericht zijn om de armen te helpen, kunnen van hen in de loop van de tijden vervreemden: De eeuwen door zijn er talloze instellingen ten bate van de armen opgericht. En hoeveel daarvan zijn trouw gebleven aan de armen? Ze hebben zich gehecht aan mensen, ze hebben die vooruit laten komen, in hetzelfde tempo als ze zelf vooruit gingen. Ze waren gemaakt voor de armen, maar dat heeft hen niet belet van verder te gaan met mensen die niet meer arm waren.

2.1.4 Hoe armoede doelmatig bestrijden?

1. Een beleid dat de armoede bestrijdt moet meersporig zijn en actief op de veelvuldige terreinen van de armoede. Het mag niet enkel gericht zijn op inkomen, maar moet actief zijn op vlakken als werkgelegenheid, onderwijs, huisvesting, sociale participatie en deelname aan cultuur.
2. Er moet preventief gewerkt worden; met aandacht voor de wortels van de armoede.
3. Er moet een geïntegreerd beleid gevoerd worden. Er mag geen versnippering zijn over de verschillende terreinen heen, omdat het gaat om unieke personen.
4. De armen zelf moeten erbij betrokken worden. Dit veronderstelt kansen voor hen om deel te nemen aan de acties.
5. Het beleid moet wetenschappelijk onderbouwd zijn en niet louter intuïtief zijn.

6. Het Belgische armoedebeleid blijft teveel een tussenkomen achteraf te zijn. Het onheil is reeds gebeurd.
7. Het onderwijs draagt een ernstige verantwoordelijkheid. Ook hier wordt er een ambigu beleid gevoerd. De algemene middelen van het onderwijs worden beperkt maar er worden wel middelen vrij gemaakt om de negatieve gevolgen te bestrijden.

Het gevoerde beleid is teveel gericht op het disciplineren van de armen en op hun opvoeding of activering. We zouden de armen veel meer moeten aanvaarden zoals ze zijn. Het debat over de activering in België wordt nog teveel gevoerd vanuit de idee dat mensen genoeg discipline moeten opbrengen om op de arbeidsmarkt een plaats te vinden. Men ziet niet genoeg dat goede jobs vanzelf mensen zullen aantrekken, zonder verborgen of uitdrukkelijke neigingen. De samenleving is vreemd aan de armen van de vierde wereld. Dit maakt dat disciplineren niet kan lukken. Persoonlijke relaties en persoonlijk respect zijn belangrijk om de vreemdheid te overwinnen.

2.2 Een theologische benadering van de armoede

Dit is iets nieuws in de sociale leer van de kerk. Gelovigen zetten hun geloof niet zomaar tussen haakjes tijdens hun inzet. Hun geloof krijgt vorm door die inzet en de ervaringen. Een theologische benadering en de evangelisatieopdracht van de kerk kunnen zich niet beperken tot hulpverlening of een ethische ontleding. Deze zijn natuurlijk noodzakelijk, maar zonder inbreng van het geloof, dreigen we geblokkeerd te raken in onze acties of houden we de armen in een relatie van afhankelijkheid in plaats van hen de weg van authentieke bevrijding te laten bewandelen.

2.2.1 Twee momenten in de theologische benadering

1. Hoe kijken en luisteren we naar de armen? Het evangelie maakt de kerk bewust van het theologische gehalte van de vragen en de uitdagingen die voortkomen uit de armen. Om iets van de roep van God te onderscheiden, is het nodig om Zijn gelaat te aanschouwen en Zijn spreken te overwegen.
2. Hoe moet de kerk zich opstellen om een weerspiegeling te zijn van Jezus? De optie voor de armen is een wijze om iedere mens te dienen zelfs als de rijken dit niet begrijpen. Christus is niet louter gekomen om van ons betere mensen te maken of om een rechtvaardige samenleving te verwezenlijken. Hij werd geboren, leefde, stierf en verrees om ons de vrijheid van de nieuwe mens te geven. Het volstaat dus niet om dingen te doen voor de

behoeftigen of om de situatie te veranderen, maar om de hoop en de vrijheid te dienen die God zelf in hun harten gelegd heeft. De schepping wacht op de manifestatie van de vrijheid van de kinderen Gods. Hier zit het verschil tussen het christendom en het socialisme.

De armen zien en beluisteren

De armen, zoals ze in de psalmen naar voren komen, zijn een gebroken en vernederd volk. God ziet de ellende van de zijnen. Hij behoort hen toe. In Zijn binnenste lijdt Hij mee. Hij nam onze zwakheden op zich. Zien betekent dus niet zozeer toeschouwer zijn, maar toelaten dat de andere binnentreedt in zijn eigen leven en zo herboren worden in de situatie van de ander. De blik van geloof nodigt ons uit om hetzelfde medelijden te ontwikkelen als Jezus voor de menigte die vermoeid en gekweld voorttrekt als een kudde schapen zonder herder.

Het woord van God herinnert er ons aan dat God niet kijkt naar de uiterlijkheden, maar naar het hart van de mensen. Therapie van het hart. Wie moraliseert, vanuit zijn ethische en culturele a-prioris, heeft het bijzonder moeilijk om de andere mensen te zien met de ogen van God. Geen morele blik voor wie fout is. Jezus leert ons om naar de armen te kijken met medelijden, zonder dat we verhinderd worden om de verdrukking aan te klagen.

Het luisteren van God

Hoewel onze dienstbaarheid aan de armen het teken is van onze caritas, gaat het luisteren naar de armen daaraan vooraf. Zonder luisteren respecteren we zijn diepste waardigheid niet en verwordt onze dienstbaarheid tot een zelfbescherming, en scheidt daardoor een grotere afhankelijkheid dan de ellende zelf. In de ontmoeting met Martha en Maria, maakt Jezus duidelijk dat luisteren voorafgaat aan dienstbaarheid. Het roepen van de arme raakt de innerlijkheid van God. Het geschreeuw van de armen verontrust ons en we willen hen tot zwijgen brengen. Jezus leert ons hen het woord te geven. Als we dit durven, zullen we vaststellen dat hun verlangens overeenkomen met het plan van God.

Enkele punten van hun verlangens:

1. De armen willen niet blijven in hun situatie van vernedering.
2. Wie uitgebuit is, roept om gerechtigheid.
3. De arme vraagt om aandacht en om waardigheid. In deze consumptiemaatschappij zal God ons rekenschap vragen of we aandacht geschonken hebben aan de noodlijdenden aan de rand

van de weg en die niet aan tafel aanzitten.

4. De armen willen bijdragen tot de opbouw van de wereld, maar niet altijd op de wijze van de machtigen. Hun kleinheid mag geen beletsel zijn om bij te dragen in de opbouw van een nieuwe mensheid. De gave van de weduwe is in de ogen van God belangrijker dan de gaven van de rijken.

De sacramentaliteit van de arme

De openbaring leidt ons binnen in de sacramentaliteit van de arme door het louter feit van zijn arm zijn, onafgezien van zijn goedheid of slechtheid. Door de armen spreekt God tot ons toe en reikt Hij ons de hand. Met de ogen van het geloof zien we de Gekruisigde in de armen, en zien we de armen doorheen de Gekruisigde. De contemplatie en het luisteren naar het Woord richten onze blik en actie.

2.2.2 Een evangeliserende kerk

De kerk ontvangt haar identiteit en missie van God en niet van de mensen. De Geest voltrekt in de kerk de zending van Christus: het evangelie verkondigen aan de armen. De liefde is altijd actief en creatief. Het komt er niet op aan om het verleden te herhalen, maar om de liefde te actualiseren. Als christenen worden we dringend uitgenodigd om mee te werken aan de liefde, het geloof en de hoop die God gelegd heeft in het hart van alle mensen, in het bijzonder van hen die niet meetellen bij hen die gezond en sterk zijn.

De armen beminnen zoals Jezus

Jezus vat de wet en de profeten samen in de liefde tot God en de naasten. In onze relatie met de armen zijn we geroepen om de navolgers van de Vader te zijn. Het kenmerkt de evangeliserende kerk: zij neemt de waarachtige belangen van de armen voor op de eigen belangen...

Enkele punten hoe Jezus deze liefde tot ontwikkeling bracht:

1. Jezus bemint niet van op een afstand, maar stond aan de zijde van de armen.
2. Jezus verdedigt de waarheid van de arme.
3. Jezus lost niet zomaar de problemen van de armen op. Liefde elimineert de verantwoordelijkheid van de armen niet, maar geeft hen de mogelijkheid om zich te verheffen.
4. De liefde is medelijdend en deelt in het lijden van de anderen.

Dienstbaar zijn aan de hoop van de armen

Kunnen we het met elkaar vergelijken: dienstbaar zijn aan de ellende van de armen of aan hun hoop? Kunnen we hun hoop onderscheiden van hun verwachtingen? Het antwoord op deze vragen is van kapitaal belang voor de dienst van een evangeliserende Kerk. De Schriften herinneren ons aan twee aspecten van hoop van de armen. Het Rijk Gods is reeds begonnen in deze wereld: de nieuwe mensheid is reeds begonnen, de Kerk is daar de eersteling van. Maar de hoop van God transcendeert tevens de tijd en de ruimte. Het gaat verder dan dit leven, maar dit leven is ook belangrijk. De aardse verwachtingen staan niet tegengesteld aan het geloof, ze weerspiegelen het eerder. Onze dienst moet zich richten naar de houding van Jezus. Zijn dienst is niet gesteund op macht en rijkdom, maar op zwakheid en armoede. De dienst aan de hoop veronderstelt gratuïteit. De belangeloze liefde zoekt zichzelf niet, maar staat ten dienste van de groei van de anderen. De hoop en de vrijheid van het Verbond dienen, is het risico aanvaarden, zowel bij de machtigen van de wereld als bij de armen zelf.

Vertrouwen in de arme

In onze dienst aan de arme ervaren wij bij onszelf een zekere achterdocht. Ook hier kan Jezus ons een voorbeeld zijn:

1. Vertrouwen wil zeggen dat je de andere onthaalt als een persoon.
2. Vertrouwen in de arme wil zeggen dat je de arme beschouwt als subject en niet louter als object van onze generositeit. Ieder mens bezit een capaciteit om de vrijmakende waarheid te ontvangen.
3. Jezus verplicht ons tot een verdere stap. Het vertrouwen in de arme is, in laatste instantie, een geloof in de revolutionaire en deugddoende goddelijke waarheid die het fundament is van onze hoop.

2.3 Perspectieven voor de actie

In onze tijd is het nodig om het mystieke element in de actie te herontdekken. Het geloof nodigt ons uit om Jezus te volgen in zijn liefde voor de kleinsten, terwijl we de pijnen en de zonden van de wereld op ons nemen. Het is niet mogelijk om met Jezus in *communio* te zijn zonder Hem te dienen in de armen. De christenen en de christelijke gemeenschap dienen aan de zijde van de arme te staan, zoals Jezus. De Geest bezielt hiertoe mannen en vrouwen om met vreugde Jezus te volgen, en de levenswijze van de armen op zich te nemen.

1. Het geweld en de uitsluiting kenmerken meer dan vroeger de situatie van de armen. In een neoliberale samenleving lijkt het erop dat alleen 'de rappen' de moeite waard zijn. De kerk dient de stem van de armen te zijn en het geweten van de volkeren. Een kerk die niet dient, dient tot niets.
2. De kerk ijvert voor broederlijke en zusterlijke relaties met de armen. De *caritas* is niet arrogant, maar nederig.
3. De armen verafschuwen elke vorm van manipulatie en recuperatie. Zij willen volwaardige mensen zijn.
4. De kerk moet de verantwoordelijkheid van de samenleving en de armen niet willen overnemen of overvleugelen. Ze is instrument van dialoog en heil en roept allen op in een gemeenschappelijke actie. De barmhartige Samaritaan werkt ook niet op zijn eentje.
5. De optie voor de armen moet het gehele bestaan van de kerk doordoesemen. De armen dienen is een vorm van evangelisatie.
6. De evangelisatie en de dienst aan de armen zijn niet los te maken in de navolging van Jezus. In de kerk zijn er daarom mensen die zich door een geconsacreerd leven wijden aan de armen.

Bibliografie van hoofdstuk 2

1. WREZINSKI J., De armen zijn de kerk. Gesprekken van Gilles Anouil met père Joseph Wrezinski over de vierde wereld, Unistad, 1984, J
2. VRANKEN J., Armoede en sociale uitsluiting, in KBC Economisch-financiële berichten, 16.2.2001, p. 2-7.
3. VRANKEN J e.a., Armoede en sociale uitsluiting. Jaarboek 2003; Acco, 517p.
4. DEMYTTENAERE B. De vrije val. Armoede in België, Standaard Uitgeverij, 2003
5. Artikel in National Geographic, september 2003, pp.18-23
6. DELEECK H., De architectuur van de welvaartstaat herbekeken, Leuven, Acco, 2003, pp. 342-349.
7. WOUTERS L., Gezondheid met twee snelheden. Geen openbare ziekenhuizen meer in Antwerpen, in Kerk en Leven, 28 januari 2004, p.12
8. RAE JOHN, Sister Genevieve, The Inspirational Story of One Headteacher at the Heart of the Troubles, Time Warner Paperbacks, 2002
9. BRAVO A., “La causa de los pobres”. Reto para una iglesia evangelizadora, p.m., 20p

Hoofdstuk 3: Wat is caritas?

Het is zinvol om wat duidelijkheid te scheppen rond het begrip 'caritas'. Het is een term die vaak verschillende zaken oproept en die in de loop van de geschiedenis wel eens andere invullingen heeft gekregen. Ook nu nog is men niet klaar met het vinden van een actuele invulling van de caritas. Bekijken we daarom eens de stand van zaken in een aantal recente en minder recente lexica en encyclopedische werken. We zullen ook enkele recente theologen citeren die een aanzet willen geven tot het situeren of herdenken van de caritas. Via een bespreking van de encycliek *Deus Caritas est*, probeer ik een actuele visie op caritas weer te geven. Tot slot gaan we dieper in op het wezen van de caritas. In zijn boek 'De maat van de liefde is de liefde zonder maat' geeft Broeder René Stockman een concreet antwoord op de vraag 'Wat is caritas?' Caritas wordt hier tevens besproken als een opdracht voor vandaag. Je kan je naaste maar ontmoeten wanneer je openstaat voor de ander: of hij nu gezond is of ziek, vreemd of arm, marginaal of vereerd. Naasteliefde is een werkwoord dat steeds in de tegenwoordige tijd moet worden vervoegd. Al de dagen van ons leven. De naasteliefde is immers de kern van het charisma van de Broeders van Liefde. Via de figuren Vincentius à Paulo en Petrus-Jozef Triest kom ik tot een hedendaagse invulling van de caritas, ook binnen Huize Triest.

3.1. Zoektocht naar een omschrijving van Caritas

3.1.1 Literatuur

We starten onze zoektocht waar we hopen de meest verspreide en kernachtige bepalingen te vinden. In *Van Dale* vinden we bij 'caritas' (Lat.),v., christelijke liefde, naasteliefde en het betonen daarvan, liefdadigheid. We worden hier al onmiddellijk attent gemaakt op een soort liefde, die concreet werkdadig is, uitgaat naar elke mens (onze naaste) en die onmiddellijk geplaatst wordt in een christelijke context. Hiermee worden al drie elementen genoemd die ook in de meeste andere werken voorkomen. De *grote Nederlandse Larousse* wil caritas naast een godsdienstige betekenis toch ook een meer algemene ethische betekenis geven. Hij wijst erop dat caritas in alle grote godsdiensten voorkomt, en ziet caritas als een opgave voor het gezamenlijke mensdom. Als idee uit de moraal valt caritas samen met gerechtigheid, omdat zij bestaat in 'liefhebben van wat men verplicht is lief te hebben', in het verlangen om de evenmens in alles onze gelijke te doen zijn, in het verwezenlijken van dit verlangen, met alle beschikbare middelen. De *Winkler Prins* heeft eveneens een eigen kijk op het

caritas-begrip. Hier ligt het accent op de doorheen de christelijke traditie aanwezige karakteristiek van barmhartige, daadwerkelijke liefde, die zich bij voorkeur richt op de mens in nood. Caritas als component van de liefde, wordt hier duidelijk onderscheiden van een meer algemene liefde die het algemeen belang van de gemeenschap beoogt boven het welzijn van de medemens. Winkler Prins stelt ook de vraag of caritas in de vorm van hulp van mens aan mens in de huidige wereldsituatie en in het momentele sociale bestel niet een incidenteel verschijnsel is geworden. Christelijke liefde zou niet zo zeer noodleniging en hulp, maar “het samenzijn” tot haar thema en ‘werkterrein’ toegewezen krijgen. Er wordt ook op gewezen dat de geschiedenis aantoont dat caritas niet een vaststaand en theologisch van te voren definieerbaar gegeven is. De vraag wordt gesteld of er wel een theologie van de caritas bestaat. Wat we dus nu dringend nodig hebben zijn theologische woordenboeken. Gelukkig vinden we ‘caritas’ toch al terug in het *Theologisch Woordenboek van Romer*. We vinden er de klassieke bepaling, dat caritas bij voorkeur gebruikt wordt om de werken van barmhartigheid aan te duiden. Caritas zijn de weldaden die het christendom uit bestaande gebruiken heeft overgenomen, en die verbonden werden met de liefde tot God. De caritas wordt hier ook gescheiden van de eigenlijke sociale werken. In *Lexion für Theologie und Kirche* wordt caritas dan weer algemener bekeken. Het krijgt een uitgesproken religieuze betekenis als christelijke liefde in ruimere zin, de vertaling van wat in het Nieuwe Testament de agapè is. Caritas is een vrome toewending tot mensen. Caritas omvat volgens *Lexion für Theologie und Kirche* drie aspecten: (1) De liefde die God door Christus en zijn Geest aan de mensen meedeelt, zodat ze zelf in staat zijn hun medemensen te beminnen. (2) In engere zin de christelijke naastenliefde, de barmhartige liefde die zich richt tot de noodlijdenden. (3) De georganiseerde kerkelijke liefdadigheid. In *The Encyclopedic Dictionary of Religion* wordt min of meer hetzelfde bedoeld in misschien iets actueler klinkende begrippen. We vinden er al de meer getheologiseerde begrippen van caritas als de openbaring van Gods Liefde. Niet alleen God als liefde, maar ook als een vorm van vriendschap met God, waarin caritas een proces is van interactieve liefde tussen God en mens dat resulteert in een toewending tot de naaste. In *The Encyclopedia of Religion* wordt caritas ook weer in dezelfde lijn gezien met een iets sterker accent op de gratuite liefde. We lezen ook hoe de idealen van caritas in alle structuren bestonden en hoe de zorg voor noodlijdenden of zwakken overal werd gerelateerd met het goddelijke. Christelijke caritas heeft dit principe geüniversaliseerd. Hier wordt dus sterk geaccentueerd dat caritas zich zonder onderscheid richt tot iedereen die hulp kan gebruiken. In *The Theologische Realenzyklopedie* vinden we caritas niet meer terug. In een vroegere

uitgave nog wel, maar tegenwoordig vervangt men meer en meer caritas door 'diakonia'. In TRE wordt diakonia in het nieuwe protestantse taalgebruik hoofdzakelijk gebruikt als synoniem voor caritas (als Liefestätigkeit). Caritas is in Duitsland enkel nog de katholieke georganiseerde gezondheids- en welzijnssector. Diaconie wordt als sociaal handelen benoemd, waarbij ook in de terminologie impliciet de motieven worden aangeduid. Met diaconie wordt zo de algemene sociale dimensie van de kerk bedoeld. We vinden ook in Nederland de tendens terug om over diaconie te gaan spreken, of liever, over caritatieve en politieke diaconie. Ook hier in België spreekt *Ernest Henau* heel voorzichtig over caritas. Hij wil voortaan diakonia als koepelbegrip gebruiken, maar spreekt vooral over de dienst aan de liefde. Ook *Kris Depootere* beschouwd diakonia en caritas als synoniemen, zij het dan met elk een eigen kleur. Diaconia, begrepen als liefdedienst, klinkt nieuwer, spontaner en alerter dan caritas. Zoiets als 'gemeente' of 'geloofsgemeenschap' in plaats van 'kerk'. Een opmerkelijke bepaling vinden wij bij Axel Liègeois. Traditionele caritas zoals die tijdens haar bloeiperiode (19de en begin 20ste eeuw) werd gezien als de innerlijke impuls die zich onmiddellijk wilde manifesteren in goede werken. Caritas was sterk beïnvloed door de humanistische moraal van de burgerlijke maatschappij, nl. de morele verplichting om armen en behoeftigen te helpen. Een tweede invloed kwam van de romantiek, nl. het sentiment van het religieuze gevoel, een afkooksel van de romantische passie. Twee elementen dus die in een spiritualiteit van zonde en schuld werden verbonden. Een spiritualiteit van offervaardigheid omwille van de zelfrechtvaardiging. In een andere lezing wil hij een aanzet geven om de oorspronkelijke betekenis van het woord Caritas naar onze tijd te vertalen. Daarvoor verbindt hij caritas opnieuw met agapè. Caritas en agapè worden gebruikt voor de typische christelijke liefde, ter onderscheiding van de gewone liefde (amor of eros). De oorspronkelijke boodschap van caritas, dat wij elkaar moeten liefhebben, wil hij hertalen door de samenhang aan te tonen tussen jezelf liefhebben, Gods Liefde, de anderen liefhebben en God liefhebben. *Tracey* ziet caritas in samenhang met 'agapè' en 'eros'. Voor Tracey is agapè een strikt theologisch begrip, dat slaat op de gave van Gods liefde voor de mens in Jezus van Nazareth. 'Eros' drukt het streven en verlangen van mensen uit, naar wat ze zelf beschouwen als ideaal van geluk en vervulling. Caritas is de combinatie van menselijke eros met goddelijke agapè. In Tracey's termen: Caritas is de transformatie van eros, die fundamenteel wordt bevestigd door Agapè.

3.1.2 Besluit

Het is niet eenvoudig om caritas scherp omljnd en toch voldoende volledig in te vullen. Door het introduceren van nieuwe termen heeft men toch geprobeerd hieraan te beantwoorden. Maar door het bos van termen als 'caritas, agapè, diaconie, liefdadigheid, barmhartigheid, politieke of caritatieve diaconie, diaconale caritas, sociaal-caritatief, sociaal-kerkelijk handelen, naastenliefde, dienst van de liefde,...' is het niet makkelijk meer om de boom van de caritas-realiteit te vinden. We kunnen wel enkele constanten proberen aan te duiden.

Caritas heeft in elk geval te maken met het proberen lenigen van menselijke noden. Het heeft te maken met doen, met daadwerkelijke hulpverlening; nog eerder aan concrete mensen met concrete problemen, de 'naaste', dan aan de onbekende en verre 'mens in nood'. Caritas is direct en zoekt naar onmiddellijke oplossingen. Caritas is daarbij ook universeel, ze richt zich naar elke mens, elke naaste, zonder onderscheid.

Toch is caritas niet hetzelfde als (nood) hulpverlening. Er komt een uitgesproken dimensie bij. Caritas is het plaatsen van die hulp in een gelovige context. Wanneer dit losgelaten wordt gebruikt men beter een andere term. Hulpverlening werd in verschillende culturen doorheen de geschiedenis bijna automatisch religieus geduid. Door de secularisatie van het ethos is dit veel minder vanzelfsprekend geworden. Hulp bieden is een seculiere eis van rechtvaardigheid geworden. Men is gaan inzien dat welzijnszorg en gezondheidszorg fundamentele rechten zijn van elke mens, die niet afhankelijk mogen zijn van individuele motieven of ingesteldheden. Dit neemt echter niet weg dat mensen, i.c. christenen, hulpverlening kunnen plaatsen in hun religieuze beleving, dat ze daarvoor inspiratie zoeken in hun geloof en hun inzet daardoor laten motiveren. Enkel dan is het zinvol om over caritas te praten. Op deze manier veronderstelt caritas geloof. Vanuit de christelijke traditie zal caritas daardoor ook sterk de kleur van 'liefde' meekrijgen. Hulpverlening kan bijvoorbeeld op grond van de plicht van rechtvaardigheid liefdeloos zijn, caritas kan op grond van eerlijke evangelische reflectie rond die hulpverlening nooit liefdeloos zijn. Waarmee natuurlijk niet gezegd is dat hulpverlening buiten de caritas liefdeloos zou zijn. Caritas wordt een deelaspect van de liefde. Caritas heeft alles te maken met gerechtigheid en niet zozeer met rechtvaardigheid.

Wat betekent dit nu concreet op het terrein? Caritas is een bezwaard begrip en men weet niet meer zo heel goed wat ermee aan te vangen. De vraag is enerzijds tot welke hulpverlening je nu moet komen op grond van gelovige reflectie, en anderzijds, hoe je nu hulpverlening gelovig kan beleven op een gezonde manier. Dit zijn de uiteindelijke vragen naar de

concrete invulling van caritas. En hier houdt veel literatuur noodgedwongen op.

Beide componenten van caritas immers, nl. de realiteit van de mens in zijn noden en behoeften, én het geloofsaanvoelen van de mens, zijn dingen die, misschien vooral de laatste decenia, aan enorme veranderingen onderhevig geweest zijn. Dat maakt van caritas een dynamisch begrip. Mogelijke goede invullingen die gelovigen voor ons gevonden hebben en waar ze van en naar hebben geleefd, kunnen niet zonder meer worden overgenomen. Elke nieuwe generatie van gelovigen moet zich daarover zelf bezinnen. En op dat terrein hebben we misschien wat achterstand opgelopen. De discussie rond caritas heeft vele jaren stilgelegen. Het is pas in de meest recente literatuur dat vanuit de identiteitscrisis van vele christelijke instellingen ook de vraag naar een grondige bezinning rond caritas weer komt bovendrijven.

In een volgend hoofdstuk gaan we een spiritualiteit beschrijven die volgens mij doordrongen is van de caritas-gedachte. De vraag naar de beleving zal gesteld worden. Het is mijn overtuiging dat het hier in wezen om gaat.

3.2 Deus Caritas est, een actuele visie op caritas

Deus Caritas Est (In het Nederlands: "God is Liefde") is de eerste encycliek van Paus Benedictus XVI.

De encycliek verscheen op 25 januari 2006 in zeven talen: Engels, Frans, Duits, Italiaans, Latijn, Pools, Portugees en Spaans. De eerste helft van de encycliek zou door Paus Benedictus in het Duits zijn geschreven in de zomer van 2005, en de tweede helft is samengesteld aan de hand van onvoltooide geschriften van zijn voorganger, Paus Johannes Paulus II. Het document werd getekend door Paus Benedictus op Eerste Kerstdag 2005.

De titel is afkomstig van de Eerste Brief van Johannes (vers 4:16). In 42 alinea's over 70 pagina's bespreekt de encycliek de concepten *eros* (seksuele liefde), *agape* (onvoorwaardelijke liefde), *logos* (het woord) en hun verhouding tot de leer van Jezus Christus. Het document legt uit dat *eros* en *agape* beide inherent goed zijn, maar dat *eros* het gevaar loopt te worden gedegradeerd tot enkel seks wanneer het niet in balans wordt gebracht door een christelijk spiritueel element. De mening dat *eros* inherent goed is, staat in contrast met de zienswijze van Anders Nygren, een Lutherse bisschop, die aan het begin van de twintigste eeuw in zijn boek *Eros en Agape* verkondigde dat *agape* de enige echte christelijke

vorm van liefde is, en dat eros (een uitdrukking van de menselijke verlangens) ons afhoudt van God.

3.2.1 Naar de inhoud van de encycliek...

“God is liefde; wie in de liefde woont, woont in God en God is met hem.”, dit is de kern van het christelijk geloof, waaruit ook het christelijk godsbeeld en mensbeeld volgt.

Een christen kan de fundamentele keuze van zijn leven uitdrukken als volgt: “Wij hebben in de liefde van God geloofd.” Het is geen ethische keuze, maar een ontmoeting met een persoon die aan ons leven een nieuwe horizon en daarmee zijn definitieve richting gaf.

“Luister Israël, Jahwe is onze God, Jahwe alleen. Gij moet Jahwe uw God beminnen met heel uw hart, met heel uw ziel en met al uw krachten.” Jezus heeft dit gebod van de liefde tot God verbonden met dat van de liefde tot de naaste: “Bemin uw naaste als uzelf.” Omdat God ons het eerst liefgehad heeft, is de liefde niet langer alleen maar een “gebod”, maar is zij het antwoord op de gave van de liefde waarmee God ons tegemoet treedt.

Eerste deel: de eenheid van de liefde in de schepping en in de heilsgeschiedenis

Een taalprobleem

Aan het woord ‘liefde’ geven wij verschillende betekenissen, waarbij de liefde tussen man en vrouw toch het oermodel blijft.

De vraag is of het in heel deze verscheidenheid van uitingsvormen eigenlijk toch om één en dezelfde liefde gaat, of gebruiken wij één en hetzelfde woord voor totaal verschillende werkelijkheden? Liefde is één enkele werkelijkheid, maar zij heeft verschillende dimensies.

Eros en agapè – onderscheid en eenheid

Aan de liefde tussen man en vrouw, die niet uit denken en willen voortkomt maar de mens als het ware overweldigt hebben de oude Grieken de naam eros gegeven. Deze term komt slechts enkele malen voor in het Oude Testament en zelfs helemaal niet in het Nieuwe Testament. Dit duidt op iets dat wezenlijk is voor het nieuwe van het christendom, maar dit nieuwe is volstrekt negatief gewaardeerd. Heeft het christendom inderdaad de eros vernietigd?

In de voorchristelijke tijd werd de eros zo gevierd als goddelijke kracht, als vereniging met het goddelijke. Het Oude Testament heeft zich met alle kracht tegen deze vorm van religie verzet en heeft haar als perversie

van het godsdienstige bestreden. Daardoor heeft het echter juist niet de *eros* als zodanig afgewezen, maar is het de strijd aangegaan met de vernietigende ontaarding ervan, die haar berooft van haar waardigheid, haar verontmenselijkt.

Liefde heeft iets met het goddelijke van doen, zij beoogt eeuwigheid. De weg daar naartoe is niet eenvoudig in de overweldiging door het instinct te vinden, zuivering en rijping zijn nodig.

Beminnen doen niet geest *of* lichaam, de mens, de persoon bemint als één enkel schepsel, dat één is en waartoe elk behoort. Alleen in het werkelijk één worden van beiden, wordt de mens helemaal zichzelf.

Vandaag wordt het christendom dikwijls lichaamsvijandigheid verweten, maar het soort lichaamsverheerlijking dat we vandaag de dag beleven is bedrieglijk, het menselijk lichaam wordt er als het ware teruggeduwd in het louter biologische. Daartegenover heeft het christelijk geloof de mens steeds als het twee-ene wezen gezien, waarin geest en materie elkaar doordringen.

Hoe moet liefde worden geleefd?

Een belangrijke aanwijzing kunnen we in het Hooglied vinden. In tegenstelling tot de nog zoekende en onbepaalde liefde is de liefdeservaring werkelijk ontdekking van de ander waarbij de egoïstische trek, die daarvoor nog duidelijk overheerste, overwonnen wordt. Liefde wordt nu zorg om de ander en voor de ander. Zij wil niet langer zichzelf, zij wil het goede voor de geliefde: zij wordt een afzien van, zij wordt tot het offer bereid.

Liefde is 'extase' als een aanhoudend wegtrekken uit het in zichzelf opgesloten ik naar de vrijgave van het ik, naar de overgave en juist zo naar het vinden van zichzelf, naar het vinden van God.

In werkelijkheid laten *eros* en *agapè* – opstijgende en afdalende liefde – zich nooit helemaal van elkaar losmaken. Hoe meer beide, in onderscheiden dimensies, de juiste eenheid met elkaar vinden binnen de ene werkelijkheid van de liefde, des te meer verwerkelijkt zich het ware wezen van de liefde als zodanig. De goede herder moet in contemplatie verankerd zijn, want alleen zo is het hem mogelijk de noden van de ander op te nemen in zijn eigen binnenste zodat ze de zijnen worden. Het bijbelse geloof grijpt zuiverend in in het zoeken van de mens naar liefde en opent daarbij voor hem nieuwe dimensies.

Het nieuwe van het bijbelse geloof

Het Godsbeeld:

Er bestaat maar één God, die schepper van hemel en aarde en daarom ook de God van alle mensen is. God is de veroorzaker van de hele werkelijkheid en Hij heeft zijn eigen maaksel lief, omdat het door Hem zelf gewild is, God houdt van de mens. De ene God bemint zelf. De *eros* van God voor de mens is tegelijk één en al *agapè*, niet alleen omdat zij

volledig vrij en zonder voorafgaande verdienste wordt geschonken, maar ook omdat zij vergevende liefde is.

Het mensbeeld:

Er is de gedachte aanwezig dat de mens ahw onvolledig is en dat hij alleen in het met-elkaar van man en vrouw 'heel' wordt. De eros is verankerd in het wezen van de mens zelf. Vanuit de schepping wijst eros de mens naar het huwelijk, naar een binding die zowel exclusief als definitief is.

Jesus Christus – de vleesgeworden liefde van God

In zijn dood aan het kruis, schenkt Hij zichzelf weg om de mens weer te doen opstaan en hem te redden, dit is de liefde in haar meest radicale vorm. God is liefde. Aan deze daad van zelfgave heeft Jezus blijvende tegenwoordigheid verleend door de instelling van de Eucharistie tijdens het laatste avondmaal. De communie trekt mij uit mijzelf naar Hem, en neemt mij daarmee tegelijk op in de eenheid met alle christenen. Wij worden 'een Lichaam', smelten samen tot één bestaan. Liefde tot God en naastenliefde zijn nu werkelijk verenigd. Mijn naaste is iedereen die mij nodig heeft en die ik kan helpen. "Al wat gij gedaan hebt voor een dezer geringsten van mijn broeders hebt gij voor Mij gedaan." Liefde tot God en naastenliefde versmelten: in de geringsten ontmoeten wij Jezus zelf, en in Jezus ontmoeten wij God.

Liefde tot God en naastenliefde

De naastenliefde is een weg om God te ontmoeten en zich afwenden van de naaste maakt ook blind voor God.

God heeft ons het eerst liefgehad en deze liefde is onder ons verschenen, zichtbaar geworden doordat Hij "zijn enige Zoon in de wereld heeft gezonden om ons het leven te brengen."

De Heer is niet afwezig gebleven: steeds opnieuw komt Hij ons tegemoet door mensen waar Hij doorheen straalt.

Liefde is niet slechts een gevoel, gevoelens komen en gaan. Tot de rijpheid van de liefde hoort het, dat ze alle krachten van het menszijn erin betreft, de gehele mens om zo te zeggen integreert.

De naastenliefde bestaat hierin dat ik ook de medemens die ik eerst niet mag of die ik niet eens ken, vanuit God liefheb. Dat is alleen mogelijk vanuit de inwendige ontmoeting met God. Wanneer het contact met God in mijn leven ontbreekt, dan kan ik in de ander steeds alleen maar de ander zien en kan ik het goddelijk beeld in hem niet herkennen. Alleen mijn bereidheid om op de naaste af te gaan, hem liefde te bewijzen, maakt mij ook gevoelig jegens God. Liefde tot God en naastenliefde zijn niet van elkaar te scheiden: het is slechts één gebod. Maar elk van beide leeft van de voorkomende liefde van God, die ons het eerst heeft liefgehad.

Tweede deel: Caritas. De liefdadigheid van de Kerk als "Gemeenschap van liefde".

De liefdadigheid in de Kerk als uitdrukking van de drie-ene liefde

De Heilige Geest is de innerlijke kracht die ons hart met het hart van Christus in overeenstemming brengt en ons beweegt de medemens zo lief te hebben als Hij ons heeft liefgehad. Hij is ook de kracht die het hart van de kerkelijke gemeenschap omvormt, zodat zij in de wereld een getuige is voor de liefde van de Vader, die de mensheid in zijn Zoon tot één enkel gezin wil maken. Al het handelen van de Kerk is uitdrukking van een liefde die het totale welzijn van de mens beoogt.

De liefdadigheid als opdracht van de Kerk

De naastenliefde, verankerd in de liefde tot God, is allereerst een opdracht aan iedere individuele gelovige, maar is eveneens een opdracht aan heel de kerkelijke gemeenschap. De 'diakonia' - de dienst van de gemeenschappelijke en op geordende wijze beoefende naastenliefde - is verankerd in de fundamentele structuur van de Kerk zelf.

Het wezen van de Kerk drukt zich uit in een drievoudige opdracht: verkondiging van het Woord van God, viering van de sacramenten en het dienstwerk van de liefde (diakonia). Deze zijn niet van elkaar los te maken. De dienst van de liefde is voor de Kerk niet een soort welzijnswerk dat men ook aan anderen zou kunnen overlaten, maar hoort tot haar wezen en is een onmiskenbare uitdrukking van haar wezen.

De Kerk is het gezin van God in de wereld. In dit gezin mogen geen noodlijdenden zijn, maar tegelijk overschrijdt caritas de grenzen van de Kerk naar de behoeftige die men toevallig ontmoet, wie dat ook mag zijn.

Gerechtigheid en liefde

Tegen het kerkelijke liefdewerk wordt sinds de 19de eeuw een bezwaar ingebracht dat de armen geen liefdeswerken nodig zouden hebben, maar gerechtigheid. De liefdeswerken zouden in werkelijkheid de manier zijn waarop de rijken hun geweten sussen, hun eigen positie vasthielden en de armen hun recht onthielden. In plaats van mee te werken aan het in stand houden van de bestaande verhoudingen zou een rechtvaardige orde geschapen moeten worden, waarin allen hun aandeel kregen aan de goederen van de wereld en daardoor geen liefdewerken meer nodig hadden.

De rechtvaardige ordening van de samenleving en van de staat is de centrale opdracht van de politiek. De Kerk kan en mag de plaats van de staat niet innemen, maar zij kan en mag ook niet afzijdig blijven voor de inzet voor de gerechtigheid. De inzet voor de gerechtigheid door kennis en wil te openen voor de eisen van het goede, gaat haar ten diepste aan.

Liefde-caritas zal altijd nodig zijn, ook in de meest rechtvaardige samenleving. De totale verzorgingsstaat die alles naar zich toetrekt, wordt tenslotte een bureaucratische instantie, die het belangrijkste dat de lijdende mens, dat iedere mens nodig heeft, niet kan geven: de liefdevolle persoonlijke aandacht.

De veelvoudige structuren van het dienstwerk van de liefde in de huidige sociale context

Massacommunicatiemiddelen zorgen ervoor dat men nu veel rechtstreeks over de noden van de mensen verneemt. Dit vormt een oproep tot deelneming aan hun situatie en hun moeilijkheden. Caritatief werk moet en kan vandaag alle mensen zonder uitzondering insluiten en alle noden waar dan ook. Zo overwint de zorg voor de naaste de grenzen van de nationale gemeenschappen en poogt zij haar horizon uit te breiden tot de hele wereld. We beschikken gelukkig over talloze middelen om hulp te verschaffen.

Er zijn vele vormen van samenwerking ontstaan en gegroeid tussen de staatinstanties en de kerkelijke instanties. Ook vormden zich vele organisaties met een caritatief of filantropisch doel. Er kwam tevens een uitbreiding van diverse vormen van vrijwilligerswerk.

Allen handelen vanuit dezelfde fundamentele beweegredenen en zo hebben ze allen hetzelfde doel voor ogen: een waarachtig humanisme dat in de mens het beeld van God erkent en hem wil helpen een leven te leiden dat aan deze waardigheid beantwoordt.

Het specifieke profiel van de kerkelijke liefdadigheid

Dat het aantal zo toeneemt van allerlei organisaties die zich inzetten voor de mens in zijn verschillende noden, laat zich in laatste instantie verklaren uit het feit dat het gebod van de naastenliefde door de Schepper in de natuur van de mens zelf ingeschreven staat. Maar het is tevens een resultaat van de aanwezigheid van het christendom in de wereld.

Het is belangrijk dat de kerkelijke caritatieve activiteit haar volle uitstraling krijgt en niet eenvoudig als een variant opgaat van het algemene welzijnsgebeuren. Wat zijn dan de constitutieve elementen die het wezen vormen van het christelijke en kerkelijke liefdeswerk?

Het is alereerst een eenvoudig antwoord op de nood die zich in een concrete situatie voordoet. De caritatieve organisaties van de Kerk moeten al het mogelijke doen opdat daar de middelen voor klaar staan, en vooral de mensen die zulke taken op zich nemen. Beroepsdeskundigheid is een eerste fundamentele noodzaak, maar op zichzelf is dat niet voldoende. Het gaat immers om mensen, en mensen hebben altijd meer nodig dan enkel een technisch juiste behandeling. Zij hebben menselijkheid nodig, aandacht van het hart. Voor allen die in de caritatieve organisaties van de kerk werkzaam zijn, moet het

kenmerkend zijn dat zij niet alleen maar op deskundige wijze doen wat moet gedaan worden, maar met hun hart aandacht hebben voor de ander, zodat deze hun menselijke goedheid te ervaren krijgt. Daarom hebben deze helpers naast en gelijktijdig met hun beroepsopleiding ook een vorming van het hart nodig. Zij moeten naar die ontmoeting met God in Christus worden geleid, die in hen de liefde wekt en hun hart opent voor de naaste, zodat naastenliefde voor hen niet langer meer een, om zo te zeggen van buitenaf opgelegd gebod is, maar gevolg van hun geloof, dat in de liefde werkzaam wordt.

Het christelijke liefdewerk moet onafhankelijk zijn van partijen en ideologieën. Het is het hier en nu tegenwoordig stellen van de liefde die de mens altijd nodig heeft.

Het beoefenen van de naastenliefde mag geen middel zijn tot wat men tegenwoordig 'proselitisme' noemt, ze mag maw niet worden beoefend om daarmee andere doelen te bereiken. Wie in naam van de Kerk caritatief bezig is, zal de ander nooit het geloof van de Kerk proberen op te dringen. Hij weet dat de liefde in haar zuiverheid en belangeloosheid het beste getuigenis is voor de God in wie wij geloven en die ons tot liefde beweegt.

De dragers van het caritatieve handelen van de Kerk

De pauselijke raad *Cor Unum* is een instantie van de Heilige Stoel die verantwoordelijk is voor de oriëntatie en coördinatie van de caritatieve organisaties en activiteiten die door de kerk zijn gepromoot. Het is de opdracht van de bisschop de verschillende apostolische werken te coördineren met behoud van ieders karakter.

De medewerkers die in de praktijk het werk van de naastenliefde in de Kerk verrichten, mogen zich niet laten oriënteren door de ideologieën van de wereldverbetering, maar moeten zich laten leiden door het geloof, dat in de liefde werkzaam wordt. Daartoe dienen zij mensen te zijn die door de liefde van Christus geraakt zijn, wier hart Christus met zijn liefde gewonnen heeft en waarin Hij de liefde voor de naaste heeft gewekt. Hun motto zou moeten zijn: 'De liefde van Christus laat ons geen rust.' De medewerker wil er zich voor inzetten dat de liefde tot God in de wereld zich uitbreidt, hij wil getuige van God en Christus zijn en juist daarom de mens belangeloos goed doen. Liefde is altijd meer dan louter actie: 'Al deel ik heel mijn bezit uit, al geef ik mijn lichaam prijs aan de vuurdood: als ik de liefde niet heb, heb ik niets.' De concrete actie schiet tekort, als daarin niet de liefde tot de mens zelf merkbaar wordt, die gevoed wordt vanuit de ontmoeting met Christus. Ik moet de ander niet slechts 'iets' van mijzelf geven, maar mijzelf, ik moet als persoon daarin aanwezig zijn.

Deze wijze van dienen maakt de helper nederig. Hoe meer iemand voor de anderen werkt, des te meer zal hij het woord van Christus verstaan

en zich eigen maken, hij zal erkennen dat hij niet op grond van eigen grootheid of prestatie handelt, maar omdat de Heer het hem geeft en hij een werktuig in de hand van de Heer is.

Het gebed is de manier om bij Christus steeds opnieuw kracht te halen. De vroomheid zwakt de strijd tegen de armoede of zelfs tegen de ellende van de naaste niet af. De tijd die in het gebed aan God wordt gewijd is in werkelijkheid de onuitputtelijke bron van de naastenliefde.

Het geloof, de hoop en de liefde horen bij elkaar. De hoop dat God de wereld in handen houdt en dat Hij ondanks alles de duisternis overwint. Het geloof dat de liefde van God zich geopenbaard heeft in het doorboorde Hart van Jezus aan het kruis. De liefde is mogelijk en wij kunnen haar beoefenen omdat wij naar Gods beeld zijn geschapen.

Besluit

De heiligen hebben die liefde op een voorbeeldige wijze waargemaakt, zij dienen ons voorbeeld te zijn. Zij zijn mensen van goede wil geweest, mensen van geloof, hoop en liefde.

Maria is daarbij het voorbeeld bij uitstek. Zulke liefde wordt mogelijk door de innigste eenwording met God, door van Hem doordrongen te zijn, waardoor degenen die uit de bron van Gods liefde heeft gedronken, zelf tot een bron wordt 'waaruit stromen van levend water vloeien.' In de heiligen wordt zichtbaar: wie naar God gaat, gaat niet weg van de mensen, maar komt hen pas werkelijk nabij.

3.2.2 Op zoek naar krachtlijnen vanuit een beknopte samenvatting

“Liefde, liefde...!” over ‘Eros’ en ‘Agapè’.

Vanaf de eerste paragraaf leidt Benedictus XVI de lezer naar de kern van zijn onderwerp: God is liefde (uit de eerste brief van Johannes, hoofdstuk 4 vers 16). Die liefde vormt het zwaartepunt van elk christelijk leven, lees van elk mensenleven. De paus voegt eraan toe: 'In een wereld waarin de naam van God soms wordt verbonden met wraak of zelfs met de plicht tot haat en geweld, is dit een boodschap met een grote actualiteitswaarde en een heel concrete betekenis. **(nr.1)** Hij voegt eraan toe: Het begrip liefde is vandaag een van de meest gebruikte en ook een van de meest verkwanselde woorden geworden. Een woord waaraan wij de meest uiteenlopende betekenissen geven. **(nr.2)** Het archetype van de liefde is deze tussen man en vrouw. Die passionele liefde noemen de Grieken 'eros'. Sinds de verlichtingsfilosofen wordt de Kerk als tegenovergestelde van dat type liefde voorgesteld: Maakt de kerk, met al haar geboden en verboden, het mooiste dat het leven te bieden heeft voor ons dan niet bitter? Richt zij geen verbodsborden op uitgerekend daar waar de door de Schepper voorziene vreugde ons een

geluksgevoel aanbiedt, dat ons een voorsmaak geeft van iets goddelijks? **(nr.3)** Niet zelden wordt het christendom van vroeger vandaag verweten een tegenstander te zijn geweest van lichamelijkeheid; inderdaad, er heeft altijd al een tendens in die richting bestaan. Maar de manier waarop we vandaag getuige zijn van de verheerlijking van het lichaam is bedriegelijk. **(nr.5)** Benedictus XVI herinnert eraan dat 'eros' zijn plaats moet krijgen in het leven. Maar om naar het geluk te leiden, mag 'eros' zich niet tevreden stellen met het zoeken naar kortstondig plezier. Eros heeft nood aan discipline, aan uitzuivering, om de mens niet het plezier van een moment te geven, maar een zekere voorsmaak van het hoogtepunt van het menselijke bestaan, van de schoonheid waarnaar elk wezen streeft. **(nr.4)** Om daarin te slagen wordt 'eros' geroepen naar een spirituele eenheid. Op die manier ontdoet hij een ander aspect van de liefde: de 'agapè'. Dat begrip drukt de ervaring van de liefde uit die dan een echt ontdekking van de andere wordt en op die manier het tot dan toe duidelijk overheersende egoïstische karakter overstijgt. De liefde wordt nu zorg van en voor de ander. Ze zoekt niet langer zichzelf – de onderdompeling in de roes van het geluk – maar integendeel, het welzijn van de beminde ander. **(nr.6)** 'Eros' en 'Agapè' zijn de twee facetten van de liefde en kunnen niet van elkaar gescheiden worden. In feite laten eros en agapè – de 'stijgende en de dalende' liefde – zich nooit volledig van elkaar scheiden. Hoe meer beide liefdesvormen, zelfs in uiteenlopende dimensies, hun juiste eenheid vinden in die unieke werkelijkheid van de liefde, des te meer maakt de ware aard van de liefde in het algemeen zich waar. Ook al is de eros aanvankelijk vooral sensueel en 'stijgend' = de fascinatie voor de grote belofte van het geluk – als hij daarna dichter bij de ander komt, zal hij zich steeds minder vragen stellen over zichzelf en steeds meer het geluk van de ander zoeken. Hij zal zich steeds meer bekommeren om de ander. Dat is het moment waarop de agapè zich in hem nestelt; zoniet vervalt de eros en verliest hij zijn ware aard. Anderzijds kan de mens ook niet uitsluitend in de belangeloze, 'dalende' liefde leven. Hij kan niet alleen maar geven, hij moet ook krijgen. Wie liefde wil geven, moet er ook terugkrijgen als een gave. **(nr.7)** Deze visie op de liefde, tegelijk 'eros' en 'agapè', wordt geïllustreerd in de Bijbel: Vooral de profeten Hosea en Ezechiël hebben die passionele liefde van God voor zijn volk beschreven in gedurfde erotische beelden. De relatie van God met Israël wordt geïllustreerd door de metaforen van verloving en huwelijk. **(nr.9)** In Jezus Christus krijgt die liefde een gezicht. Als Jezus in zijn parabels spreekt over de herder die op zoek gaat naar het verloren schaap, over de vrouw op zoek naar de drachme, over de vader die zijn verloren gewaande zoon tegemoet loopt en hem omhelst, dan gaat het niet alleen over woorden, maar om de verklaring van zijn eigen zijn en handelen. In zijn dood op het kruis vindt

de ommekeer van God tegen hemzelf plaats, waarin Hij zichzelf geeft om de mens op te tillen en te redden. Dat is de liefde in zijn meest radicale vorm. **(nr.12)** De liefde voor God en de liefde voor de mens zijn één. Een christen mag nooit de liefde voor God scheiden van de liefde voor zijn naaste. Benedictus XVI: Een eucharistie die zich niet vertaalt in een concrete praktijk van de liefde, beknot zichzelf. **(nr.14)** De liefde voor God en de liefde voor de naaste baseren zich op elkaar: in de allerkleinste ontmoeten we Jezus zelf en in Jezus ontmoeten we God. **(nr.15)** Van bij haar oorsprong probeert de kerk die liefde voor de naaste te beleven in verbondenheid met de liefde voor God: De liefde beoefenen ten aanzien van weduwen en wezen, van gevangenen, van zieken en van al wie op de een of andere manier in nood zijn, behoort tot zijn essentie en dat op dezelfde manier als de dienst van de sacramenten en de verkondiging van het evangelie. **(nr.22)** Aan de critici van de liefdadigheidsactiviteiten van de kerk schrijft de paus: Sinds de 19de eeuw heeft men bezwaren opgeworpen tegen het liefdadigheidswerk van de kerk. Bezwaren die vervolgens nadrukkelijk zijn ontwikkeld, met name door het marxistische denken. De armen, zo zegt men, zouden geen behoefte hebben aan werken van naastenliefde, maar eerder aan gerechtigheid. De werken van liefdadigheid – de aalmoezen – zouden in werkelijkheid voor de rijken een manier zijn om zich te onttrekken aan de instelling van de gerechtigheid en om vrede te hebben met hun geweten, om hun posities te behouden en om de armen te beroven van hun rechten. In plaats van door middel van die verschillende werken van naastenliefde bij te dragen aan het behoud van de bestaande levensomstandigheden, zou men beter een rechtvaardige ordening creëren, waarin iedereen zijn rechtmatige deel van de goederen ontvangt en dus niemand nog nood zou hebben aan liefdadigheid. In deze argumentatie steekt, het moet toegegeven, iets waars maar tegelijk ook heel wat foutiefs. Het is zeker dat de fundamentele norm voor de staat het zoeken naar gerechtigheid moet zijn en dat het doel van een sociale orde erin bestaat iedereen, in respect voor het principe van de subsidiariteit, zijn deel van het algemene welzijn te garanderen. Maar dat is precies wat de christelijke leer over de staat en de sociale leer van de kerk altijd hebben onderstreept. **(nr.26)** Iedereen heeft zijn rol te spelen, aldus de paus. Een meer rechtvaardige samenleving te scheppen is niet de allereerste verantwoordelijkheid van de kerk: De kerk kan noch moet de politieke strijd voor de uitbouw van een zo rechtvaardig mogelijke samenleving leiden. Zij mag noch moet zich in de plaats stellen van de staat. Maar ze mag en kan ook niet aan de kant blijven staan in de strijd voor gerechtigheid. In dat domein is het vooral de rol van de kerk het geweten wakker te schudden. Daar is de plaats van de katholieke sociale leer: zij

wil de kerk geen macht toekennen over de staat. Zij wil zelfs aan hen die haar geloof niet delen geen perspectieven en levenswijzen opdringen die haar toebehoren. Zij wil eenvoudigweg bijdragen tot de uitzuivering van wat redelijk is en haar bijdrage leveren om ervoor te zorgen dat wat rechtvaardig is hier en nu kan worden erkend en gerealiseerd. **(nr.28)** De kerk heeft daarentegen wel de plicht de samenleving de 'dienst van de liefde' aan te bieden. Er zal altijd lijden zijn dat troost en hulp vereist. Er zal altijd eenzaamheid zijn. Net zo goed als er altijd situaties van materiële nood zullen zijn waarvoor hulp onontbeerlijk blijft, in de zin van een concrete liefde voor de naaste. De staat die iedereen van alles wil voorzien, die alles in zich opsloopt, wordt uiteindelijk een bureaucratische instantie die niet het essentiële kan verzekeren waaraan de lijdende mens – elke mens – nood heeft: de persoonlijke en liefdevolle toewijding. Wij hebben geen nood aan een staat die alles regelt en domineert, maar integendeel aan een staat die, in de lijn van het principe van subsidiariteit, de initiatieven, die uit de verschillende sociale krachten ontstaan en die spontaniteit en nabijheid met de mensen die nood hebben aan hulp oproepen, gul erkent en steunt. **(nr.28)** Op dat domein heeft de kerk een directe rol te spelen. De liefdadigheidsorganisaties van de kerk vormen integendeel haar 'opus proprium', een taak eigen aan haar wezen, waaraan ze niet op een marginale manier meewerkt, maar waar ze handelt als rechtstreeks verantwoordelijk subject door te doen wat beantwoordt aan haar aard. **(nr.29)** De caritas, die 'dienst van de liefde', is een individuele verantwoordelijkheid voor elke christen, maar net zo goed een collectieve opdracht voor de kerk: Het programma van de christen – het programma van de barmhartige Samaritaan, het programma van Jezus - is een 'hart dat ziet'. Dat hart ziet waar de liefde nodig is en handelt in overeenstemming ermee. Het spreekt vanzelf dat als de caritatieve activiteit van de kerk als een gemeenschapsinitiatief wordt opgenomen, die spontaniteit van het individu moet worden aangevuld met programma's, vooruitzichten en vormen van samenwerking met gelijkaardige instellingen. **(nr.31)** De liefde is gratis en belangeloos. De paus waarschuwt dat naastenliefde er niet is om mensen op een of andere manier te 'recupereren': Naastenliefde mag geen middel zijn ten dienste van wat men vandaag proselitisme noemt. De liefde is gratis. Ze wordt niet gebruikt om andere doelstellingen te bereiken (...) Wie de naastenliefde beoefend in naam van de kerk zal nooit proberen het geloof van de kerk op te leggen aan anderen. Hij weet dat de liefde, in haar puurheid en gratuïteit, de beste getuigenis is van de God waarin wij geloven en die ons aanzet lief te hebben. De christen weet wanneer het tijd is om over God te spreken en wanneer het beter is om over Hem te zwijgen en niks anders dan liefde te laten spreken. **(nr.31)**

Heilige Maria, Moeder van God,
Gij hebt de wereld
het ware Licht geschonken.
Jezus, uw zoon - de Zoon van God.
Gij hebt u geheel
aan Gods roeping toevertrouwd
en bent zo geworden tot bron
van het goede
dat uit Hem stroomt.
Toon ons Jezus, leid ons tot Hem.
Leer ons Hem kennen en Hem liefhebben,
opdat ook wijzelf
oprecht kunnen liefhebben
en bronnen van levend water
kunnen worden
temidden van een dorstende wereld.

3.3 Het wezen van de christelijke naastenliefde vandaag

3.3.1 Van caritasmensen gesproken

Vincent de Paul (1581-1660)

Vincentius heeft een heel bekeringsproces moeten doormaken vooraleer hij zijn visie op de caritas ook in daden kon omzetten. Hij werd geconfronteerd met een dubbele vorm van armoede: de geestelijke armoede en materiële armoede. Op beide zocht hij een antwoord, maar bovendien gaf Vincentius een totaal nieuwe invulling van de caritas. Hij kwam daarmee in de kern van het evangelie te staan. Het zijn de armen zelf die hem geleerd hebben wat caritas zou kunnen zijn. Hij ging in de leerschool van de armen, en daardoor ontwikkelde hij ook een andere houding tegenover de armen. Hij beschouwde de armen als Heren en Meesters die hij met liefde moest dienen.

Christus beminnen door Hem lichamelijk en geestelijk te dienen in de armen.

Wanneer je de armen dient met goedheid, zachtheid en eerbied, breng je God aanwezig. Doen wat God heeft gedaan is zelf God zijn. De armen noemt hij voortaan zijn Heren en Meesters omdat hij hen identificeert met Christus. De aanmaning '... alles wat je voor één van de minste

broeders van Mij hebt gedaan, heb je voor Mij gedaan' (Mt.25,40) beschouwt hij als de kernzin van het evangelie.

Vincentius verbloemt de situatie van de armen niet. Maar hij gaat er van uit dat door de armen te dienen God zelf wordt gediend. Hij noemt de armen iconen van Christus. Door dit radicaal en consequent vol te houden komt Vincentius ertoe om de dienst aan de armen te promoveren tot godsdienst. De normale spanning die heerst tussen gebed en dienst wordt daardoor opgeheven. Tegelijk waarschuwt Vincentius dat dit 'God om God verlaten' geen alibi kan zijn om God zelf te verwaarlozen. Het is slechts vanuit Gods liefde dat we Zijn liefde kunnen geven aan de armen.

Met een liefde die affectief en effectief is.

Affectieve liefde komt uit het hart en uit zich in tederheid. We zullen onze Heer teder en affectief liefhebben en van daaruit iedere andere effectief liefhebben. Effectieve liefde bestaat erin te doen wat de geliefde verlangt of vraagt. Laten we God liefhebben met de kracht van onze armen en het zweet van ons aangezicht. Affectieve liefde is onbetrouwbaar wanneer ze niet voorvloeit uit effectieve liefde.

Met de overbeklemtoneering van de liefde probeert Vincentius de armenzorg een menselijk gelaat te geven. ' De straat zal meestal lang zijn, de trappen steil en de armen wel eens ondankbaar. Je zult gauw inzien dat de naastenliefde een veel zwaardere last is om te dragen dan de soepkom en de broodkorf. Maar bewaar je zachtheid en je glimlach. Het komt er niet op aan om soep en brood te geven, dat kunnen de rijken even goed. Maar jij bent kleine dienster van de armen. Zij zijn je meesters en ze kunnen soms heel veeleisend zijn. Dat zul je gauw ondervinden. Hoe afstotelijk en vuil ze ook zijn, hoe onrechtvaardig en grof, hoe meer liefde je hun zult moeten geven. Het is slechts om de liefde, alleen om de liefde, dat de armen het je zullen vergeven dat je hun brood geeft.' De armen zijn onze Heren en Meesters die we moeten dienen met liefde: zo zouden we de visie van Vincentius kunnen samenvatten.

Davantage... steeds meer

Nederigheid en eenvoud waren de twee deugden die Vincentius koppelde aan de liefde. Hij vond van zichzelf dat hij onder de maat was gebleven en dat hij nog zoveel meer had moeten doen. Steeds meer...

Petrus-Jozef Triest (1760 – 1836)

Niet minder dan vier congregaties zou deze man stichten, en dat in een periode die als zeer moeilijk bekend staat. Ook hem zien we groeien in de verborgenheid van een ondergedoken priesterleven (van 1797 tot 1802 moet hij ondergedoken leven als pastoor in Ronse). Na deze periode komt bij Triest alles in een stroomversnelling en kan hij gewoon niet meer 'neen' zeggen op de vragen die op hem afkomen. Hij wordt een 'in liefde bewogen' man die in zijn concrete beleving van de naastenliefde heel veel gelijkenis vertoont met Vincent de Paul. Het is niet toevallig dat Triest bij zijn dood de Belgische Vincentius wordt genoemd.

Kenmerken van zijn liefdesspiritualiteit:

1. Een gelovige visie op de mens

Triest zag in iedere mens het beeld van God. De mens was voor hem belangrijk omdat hij hem ervoer als een schepsel van God aan wie de verlossing moest worden gebracht en die de verrijzenisvreugde mocht ervaren. De mens dus als schepsel, als verlost en als drager van de verrijzenis. Deze zeer gelovige visie op de mens deed Triest radicaal nastreven dat de mens zou kunnen delen in de vreugde van de schepping, de verlossing en de verrijzenis. Door hun levenssituatie te verbeteren, zouden ze nu al meer het beeld worden van God, meer delen in de verlossing en het perspectief op de verrijzenis ervaren. 'Is dat niet voor hen een nieuwe aardbodem voortbrengen, een zonne scheppen?' De liefde tot de medemens was er steeds op gericht om deze medemens beter te maken, de kwaliteit van diens leven te verbeteren, hem te laten ervaren wie hij werkelijk was: geschapen, verlost en levend met het perspectief op de verrijzenis. Voor Triest drukte de naastenliefde zich dan ook uit in een onvoorwaardelijk respect voor de persoon, ook al was deze verstoten door de maatschappij. Voorts dienen we bij Triest de triade deskundigheid, zorg voor het materiële en aandacht voor structuur en organisatie als een logisch uitvloeisel te zien van de naastenliefde. Op zijn sterfbed vroeg Triest of de armen bij zijn begrafenis de voorziene broden zouden ontvangen. Deze eenvoudige getuigenis van zijn eerste biografie geeft misschien nog het best weer hoe naastenliefde bij Triest tot uitdrukking kwam: door de zorg voor het concrete en het alledaagse, door zich op ieder moment te richten op de andere en zich te bekommeren om diens welzijn. Dergelijke levenshouding doet heel ver gaan. Triest ging verder dan de rede, hij ging de rede voorbij en liet zich leiden door de liefde.

2. Een naasteliefde die niemand uitsluit

‘Laat niemand verloren gaan, want ik bemijn hen allen uit liefde tot U,’ heeft Triest herhaaldelijk gezegd en geschreven. Dit ‘niemand uitsluiten’ kreeg bij Triest vorm in een grenzeloze beschikbaarheid. De opdracht van Jezus om zelfs vijanden te beminnen bracht Triest in de praktijk door openlijk te verklaren dat hij al zijn vijanden al vergeven had op het ogenblik dat hij in Ronse voor de eerste maal in het openbaar mocht spreken. ‘Ik geef hun de kus van de broederliefde’, luidde zijn krachtige boodschap, op het ogenblik dat afrekening wellicht hoog in het vaandel stond. Beschikbaar en vergevingsgezind ten aanzien van iedereen, en met een speciale aandacht voor zij die het meest vergeten waren, de naamlozen. Dit laatste is wel een constante geworden in zijn leven: het waren wezen, geesteszieken, vondelingen, diegenen die geen middelen hadden om onderwijs te volgen om wie hij zich in het bijzonder bekommerde.

3. Met een naastenliefde die gericht is op de bevordering van de mens

Verrijzenisvreugde brengen door de levenssituatie nu al te verbeteren: dit is zowat de samenvatting van de bekommernis die Triest aan de dag legde met betrekking tot de bevordering van de mens. Vandaag noemen we dit zorg voor de kwaliteit van leven. Bij Triest ging het uitdrukkelijk om het bevorderen van alle dimensies van het menszijn. Hij verzorgde lichamelijke kwalen, zocht naar geschikte middelen om psychisch gestoorde mensen te helpen, bracht mensen terug in de gemeenschap en hield niet op doorheen zijn pastorale zorg mensen via een religieus kader op de echte zin in het leven te wijzen. Terwijl bij sommige tijdsgenoten de armen- en ziekenzorg volledig in het teken stond van de voorbereiding op het hiernamaals, wilde Triest met zijn zorg ook de situatie van de mens in dit leven al verbeteren. Dit was tegelijk middel en doel.

4. Met God als bron

Triest verwees tenslotte voortdurend naar de bron. ‘Zijt ge moe gegeven, ga dan aankloppen bij de Heer. Want alleen bij God is ware liefde te vinden.’ Dat was een van zijn gevleugelde zinnen. Zelf was Triest een gebedsmens, vooral in de periode dat hij ondergedoken moest leven besteedde hij heel veel tijd aan het gebed. In die tijd heeft hij zijn diepere motivatie gevonden. Later zal hij dan ook voortdurend zijn broeders en

zusters op het hart drukken dat zij echte gebedsmensen moeten zijn. 'Neem regelmatig de tijd om te bidden; een mens zonder gebed is als een soldaat zonder wapens.' Godsliefde en naastenliefde werden door Triest echt op dezelfde lijn geschreven.

3.3.2 Hedendaagse invulling van caritas, ook binnen Huize Triest

Uitgaande van de invulling van de naastenliefde, zoals deze via de heilsboodschap van Christus tot hen komt, en zich inspirerend op de wijze waarop hun stichter Vader Triest en hun patroonheilige Vincent de Paul deze naastenliefde beleefden, proberen de Broeders van Liefde als religieuze gemeenschap concreet invulling te geven aan het liefdesgebod. Hierbij worden de volgende visie en praxis ontwikkeld.

Wie is vandaag onze naaste?

Vooreerst kunnen we ons afvragen hoe we onze relatie met de naaste concreet invullen. Hoe geven we vandaag invulling aan de triade 'altijd, overal, voor iedereen' en aan de opdracht om een voorkeursliefde te ontwikkelen voor de meest vergeten, de meest verlaten en de meest bedreigde groepen en mens in onze huidige samenleving.

Een fundamentele openheid voor iedereen gecombineerd met een specifieke aandacht voor minderbedeelden: dat moeten wij verwachten van onze relatie met de naaste. Wanneer Vincentius zei dat de armen onze meesters zijn die we moeten dienen met liefde, en wanneer Vader Triest zei dat hij niemand wilde laten verloren gaan omdat hij allen beminde, dan zitten we met onze fundamentele openheid en specifieke aandacht wellicht op de juiste golflengte.

Het 'niemand laten verloren gaan omdat iedereen beminningwaardig is' vraagt vandaag om concrete invulling. Daarnaast willen we ook een voorkeursliefde ontwikkelen voor de armen, de kleinen, de minderbedeelden. Met deze voorkeursliefde proberen we de ongelijkheid tussen ons en de arme te overbruggen, te compenseren. Vandaag moeten we ons afvragen wie deze armen zijn, of we ze ontmoeten en of we onszelf de gelegenheid geven hen te ontmoeten. Dit zijn fundamentele vragen die richtinggevend waren in het herstructureren van onze thuis in Huize Triest. Staan we open voor de armen en gaan we creatief op zoek naar hoe we ze kunnen helpen?

De boodschap van Christus – 'Wat je doet aan één van de geringsten, doe je aan Mij' – wordt ook vandaag tot ons gezegd, en de boodschap van Vader Triest en Vincent de Paul om ons bij voorkeur te richten tot de armsten blijft ons opvorderen. Daarin zit de kern van onze spiritualiteit,

de specifieke invulling die wij aan de evangelische liefdesboodschap willen geven.

Hoe is onze relatie met onze naaste?

Belangrijker is natuurlijk de wijze waarop we met onze naaste omgaan. Hoe vullen wij vandaag het gezegde van Vincent de Paul in: 'De armen zijn onze meesters'? Door schaalvergroting en steeds grotere overheidsdruk wordt in vele instellingen de warme medemenselijkheid overboord gegooid. Overall waar we mensen begeleiden en verzorgen zou het onze hoofdbekommernis moeten blijven dat we de warme medemenselijkheid cultiveren. Leerlingen, zieken, mensen met een handicap, armen en ook collega's zouden moeten kunnen ervaren dat ze bij ons echt thuis kunnen zijn, echt thuis kunnen komen. Daarom is het onze prioritaire opgave om oasen van medemenselijkheid te creëren als reactie op trends van verzakelijking en bureaucrativering. Deze warme medemenselijkheid ontstaat in iedere concrete relatie die we ontwikkelen, maar dient ook structureel mogelijk te worden gemaakt. Hoe groot of klein het huis ook zij waar we mensen opvangen, het zou steeds een 'thuis' moeten zijn. Alles moet de toets van de naastenliefde doorstaan. Programma's, therapieën en pedagogische methoden zijn middelen, nooit doelen opzich. Ons doel blijft steeds de liefde tot de concrete mens die we willen helpen om een beter, mooier en gelukkiger mens te worden. Dit is bouwen aan de kwaliteit van leven.

Hoe vindt de naastenliefde haar vertaling?

Kijkend naar onze stichter en beschouwend hoe hij in zijn tijd concrete invulling gaf aan de liefde tot de naaste, onthouden we voor onze tijd alvast zijn visie op de mens, zijn zorg om deze mens deskundig te benaderen, zijn zorg voor een goede materiële omkadering als teken van respect en zijn bekommernis om het geheel goed te organiseren en te structureren.

De visie op de mens hangt natuurlijk samen met onze relatie tot de naaste. De mens zien in zijn totaliteit en aandacht besteden aan alle dimensies die de mens juist tot volwaardig mens maken: dat dient onze zorg te zijn.

Deskundigheid en professionele vorming dienen steeds gezien te worden in het verlengde en als logisch gevolg van onze liefde en grondhouding. Wanneer we iemand graag zien, dan zullen we deze persoon ook steeds willen helpen op de beste manier en met de meest vooruitstrevende middelen. Alleen het best is goed genoeg.

Materiële omkadering moet sober en stijlvol zijn. Als we mensen willen respecteren in hun mens-zijn, dan zal dit zich onder andere uiten in de huisvesting, de voeding, de kleding en het comfort dat we deze mensen toewensen.

Tenslotte worden we ook opgeroepen om een zekere structuur te brengen in het werk dat we doen en het geheel goed te organiseren. Structureren en organiseren staat tegenover improviseren. We moeten waakzaam blijven bij de wijze waarop wij structureren en organiseren. Dit mag nooit een doel op zich zijn of worden. Steeds zullen organiseren en structureren een uitstekend middel zijn om het doel, de verbetering van de kwaliteit van het leven, te bereiken.

Waar vindt de naastenliefde haar bron en motivatie?

Al het vorige stelt ons voor een bijwijken uiterst moeilijke opgaven. Dan rijst de vraag waar we onze kracht en motivatie halen om voort te doen en om steeds onze naastenliefde uit te zuiveren. Het antwoord vinden we in het liefdesgebod zelf en ook bij Vincent de Paul en Vader Triest: 'Ga aankloppen bij God, want alleen bij God is ware liefde te vinden. 'Volgehouden naastenliefde is slechts mogelijk als we ons laten beschijnen door Gods liefde. Het is alleen Gods liefde die ons in staat stelt de andere echt lief te hebben, altijd, overal en iedereen. Hierin zit een uitnodiging om heel veel werk te maken van en heel veel tijd te besteden aan de ontwikkeling van een eigen spiritualiteit die veel ruimte geeft aan God.

'Als je moe en uitgeput bent, ga dan aankloppen bij God, want alleen bij God is ware liefde te vinden,' zei Vader Triest tot de eerste broeders. Hij moge het ook tot ons blijven herhalen.

Bibliografie van hoofdstuk 3

1. BENEDICTUS XVI, Encycliek 'Deus Caritas Est' aan de bisschoppen, aan de priesters en diakens, aan de godgewijde personen en aan alle christengelovigen over de christelijke liefde. Gegeven te Rome, St. Pieter, op 25 december, het Hoogfeest van de Geboorte van de Heer, in het jaar 2005, het eerste van het pontificaat van Benedictus XVI
2. STOCKMAN R., De maat van de liefde is de liefde zonder maat, Davidsfonds/Leuven, 2000
3. Van Dale, elfde herziene druk, Utrecht/Antwerpen, 1984.
4. Grote Nederlandse Larouse, deel 6, Antwerpen, 1997
5. Winkler Prins, 8ste vernieuwde druk, deel V
6. Theologische Woordenboek, Roermond en Maaseik, 1952
7. Lexion für Theologie und Kirche, deel 2, Freiburg, 1958
8. Encyclopedic Dictionary of Religion, Washington, 1979
9. Encyclopedia of Religion, New York, 1987
10. Theologische Realenzyklopedie, Berlin, 1981
11. HENAU E., De dienst van de liefde in de christelijke geloofsgemeenschap, in collationes, 18 (1988)6.
12. DEPOOTERE K, Caritas, Diaconia en Kerk in Kwaliteit en inspiratie in de zorg voor welzijn en gezondheid (collaquim Lucas), Leuven, 24 september 1992
13. LIEGEOIS A., Hulpverlening en religie: een terugblik, in Vernieuwende perspectieven in de hulpverlening: uitdagingen voor de geestelijke gezondheidszorg, de gehandicaptenzorg en de bejaardenzorg (studiedag), Gent, 20 maart 1991
14. LIEGOIS A., Helpen, liefhebben en geloven, een vernieuwend perspectief
15. TRACEY D., Het katholieke model van caritas: zelf-transcendentie en transformatie, in Concillium 15 (1979)
16. VÖLKL R., Zur Terminologie der caritativen Tätigkeit, in Nächstenliebe – Summe der christlichen Religion, Freiburg, 1987
17. BURGGRAEVE R., Inspiratie als kwaliteit tot handelen, in Kwaliteit en inspiratie in de zorg voor welzijn en gezondheid (colloquium Lus), Leuven, 24 september 1992
18. Voorstelling en commentaar door DE BEUKELAER E. op de Encycliek van paus Benedictus XVI Deus Caritas Est, woordvoerder van de bisschoppen van België.

Hoofdstuk 4: De spiritualiteit van Triest vertaald binnen Huize Triest

4.1 Spiritualiteit

“Wat ge voor de minsten van de Mijnen doet, doet ge voor Mij.” Deze woorden van Jezus vinden we terug in het evangelie van Mattheus. Ze zijn voor christen-gelovigen van kapitaal belang doorheen het leven en vormen dan ook de basis voor de spiritualiteit van Triest. Jezus Christus kwam op voor de arme, marginale mensen. Hij bleef zeker niet neutraal. Jezus nam duidelijk stelling in en kwam op tegen het onrecht door op te komen voor het recht. In de leefregel van de Broeders van Liefde staat het dan ook zo mooi verwoord: “We moeten de waarde van alle mensen erkennen, ook de waarde van de minstbedeelden en zwaarst getroffen mensen.”

Als we even deze gedachtenstroom verder zetten kunnen we stellen dat alle conservatieve of behoudsgezinde daden tot een onevangelisch niveau behoren. Jezus was een man die steeds vooruit ging. Hij bleef nooit bij de pakken zitten, laat staan dat hij achteruit zou wandelen. Hij was steeds op weg naar de mensen toe. Want mensen stonden bij Hem centraal. De wet was er voor de mensen en niet omgekeerd. In de spiritualiteit van Triest staan de mensen ook centraal, in het bijzonder de marginale, gehandicapte en door het lijden vertekende mensen. In deze spiritualiteit vinden we een gedachte van de filosoof Emanuel Levinas terug. In zijn boek ‘Het menselijk gelaat’ zegt hij: ‘Het gelaat stelt ons voor een ethisch imperatief.’ De gelovige mens beseft dat hij gedragen wordt dit in tegenstelling met de ongelovige die denkt dat hij alles zelf draagt. Geloof is het fundament. Geloof zonder daden is dood. Dit is een duidelijke oproep tot de naastenliefde. Kijk maar naar de barmhartige Samaritaan. Hier kunnen we spreken van een daadwerkelijke inzet voor de naaste. We gaan dus proberen in het gelaat van de anderen Christus te ontdekken. Geloven doe je niet alleen. Geloven is een werkwoord dat je samen doet. We lezen in de Bijbel: ‘Bemin de naaste als uzelf.’ Levinas zegt: ‘Bemin de naaste want hij is uzelf.’ Door het feit dat de andere mij aankijkt gaan mijn ogen open. Hij roept me op tot engagement. Die andere richt tot mij een bevel, hij beveelt me hem te doen leven. Men kan zeggen dat het gelaat van de ander een appèl is tot mijn verantwoordelijkheid. Ik ben verantwoordelijk voor de ander door dat hij er is. Als ik mijn vrijheid dan tenvolle wil beleven moet ik ingaan op het appèl en iets doen voor het gelaat door iets te doen wat niemand in mijn plaats kan doen. De mens kan ingaan op het appèl en dit maakt hem juist uniek.

In deze spiritualiteit worden we opgeroepen om mens voor en onder de mensen te zijn. De Andere en de anderen hebben ons nodig. Wij vormen een deeltje van de schakel en horen zo tot Gods' werkinstrumenten op aarde. We worden gestimuleerd tot engagement naar de Andere en de anderen toe. Triest zijn laatste woorden waren: 'Geef en u zal gegeven worden.'

Vanuit het project Huize Triest schreef ik volgende tekst, waarin ik probeer om onze spiritualiteit weer te geven.

Voortdurend geconfronteerd worden met Hem.

Het geloof is dood, er is geen plaats meer voor religie. Er is geen geloof meer aanwezig bij jongeren van deze tijd. Wij leven in een maatschappij van hollen en draven. Time is money. En toch... Carrière maken, het recht van de sterkste. En toch... Meelopen in een kuddementaliteit, de grootste zijn, de beste zijn, de rijkste zijn, de slimste zijn, blijven presteren om aanzien te krijgen en zorgen dat 'wij' het hoofd boven water houden. En toch...

En toch worden wij allen voortdurend geconfronteerd met Hem. Hij blijft ons allen oproepen. In deze tijd, in deze maatschappij is hij aanwezig als een blijvende getuigenis. Maken wij plaats voor Hem of staat Hij terug op straat zoals vele eeuwen terug? Wij kunnen onze ogen toch niet blijven sluiten. Vroeg of laat opent Hij ze toch. De kleine, eenvoudige man is terug onder ons; Hij is er altijd geweest. Hij blijft aanwezig als een ware getuigenis van de echte Liefde.

De kleine man, kijk daar is Hij: 'De vluchteling die niet aanvaard wordt omdat hij kleurling is, de tweederangs Europeaan die uitgehongerd voor de deur staat, het kleine kind die geen kansen krijgt omdat haar ouders kansarm zijn, die bejaarde man die vraagt om met hem wandelen te gaan, die eenzame man of vrouw die om wat liefde en genegenheid vraagt, die hunkert om een kleine attentie, die jonge kerel die in de gevangenis zat en geen vrienden meer heeft, de clochard die nu eenmaal zo wil leven, die verslaafde man die al verschillende mislukte behandelingen achter de rug heeft, dat kindje wiens ouders gescheiden zijn, je vriend die in de put zit.'

Dagelijks blijft de Lijdende Christus ons oproepen om duidelijk stelling in te nemen, om aandacht te schenken aan evangelische waarden. Een duidelijke oproep om als biddend mens aanwezig te zijn midden onder hen, midden in deze maatschappij.

Je ervaart Zijn echte Liefde. In de glimlach van die bejaarde man, in de kus van dat kleine meisje, in het dank-je-wel van die clochard, in de woorden van je vriend: 'We zijn er voor elkaar', in zoveel kleine en spontane dingen. Je leert nieuwe waarden ontdekken, anderen gelukkig

maken en zelf gelukkig zijn.

Niemand kan deze confrontatie uit de weg gaan. Zijn oproep is duidelijk en van blijvende aard. Iedereen kan er vrij op ingaan. Eén ding is duidelijk: 'Hij leeft... Hij leeft midden onder ons in zoveel kleine attenties.' Betlehem, nu nog, bij ons in Gent.

Werner Van de Weghe

4.2 Vrijwilligerswerk of gratis, belangeloos, voor niets

Uitgaande van een aantal algemene kenmerken van het vrijwilligerswerk zoeken we naar de inspiratiebron die ons vanuit het Evangelie wordt aangereikt. Wanneer wij het vrijwilligerswerk plaatsen binnen Huize Triest, dan krijgt onze inspiratie nog een bijzondere kleur doorheen de spiritualiteit van Triest, naar wie het huis werd genoemd. We eindigen dit hoofdstuk met een getuigende voorstelling van het werk binnen Huize Triest.

4.2.1 Algemeenheden in verband met vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk was er eerst

Nog voor er sprake was van professionele hulpverlening, werd er reeds geholpen op een spontane manier. Vanaf het ogenblik dat de zelfzorg ontoereikend werd, ontstond de mantel- of de burenzorg; we kennen het uit onze eigen geschiedenis, toen het boodschappen doen voor ouderlingen een geliefkoosde bezigheid was voor de kinderen uit de buurt, toen kinderopvang nog niet georganiseerd moest worden, maar in de familie en de buurt kon plaatsvinden. In streekromans van Streuvels, Timmermans en Claes lezen we hoe sterk de band was met de buurt en hoe ieder meeleeft bij familiale gebeurtenissen. Het zou derhalve een verkeerde visie zijn indien we vrijwilligerswerk zouden beschouwen als een aanvulling op de professionele zorg. Deze laatste ontstond omwille van de stijgende ontoereikendheid van de mantelzorg en ook omwille van de behoefte aan een hogere techniciteit. In deze evolutie echter werd veel mantelzorg gewoonweg overgenomen door de professionele zorg, die zeer technisch werd en vooral zeer duur. Met een gepaste herwaardering voor de mantelzorg zou veel professionele zorg kunnen gereduceerd worden tot het strikt noodzakelijke en zou de zorg in haar globaliteit winnen aan menselijkheid en betaalbaarheid.

Vrijwilligerswerk als sterk doorleefde solidariteit

De huidige tijd wordt gekenmerkt door een 'voor wat – hoort wat'-mentaliteit. Alles moet betaald worden en het spontaan en gratis helpen van mekaar wordt ofwel onmogelijk ofwel niet meer haalbaar.

Maar ook structureel zien we een afbraak van de solidariteit: terwijl België tot voor kort een voorbeeld was van sociale zekerheid, zien we nu steeds meer mensen uit de boot vallen, de zwaksten eerst. Besparingen in de sociale sector, weliswaar structureel een noodzaak, gebeuren in de zwakste groepen, bij diegenen die het minst kunnen reageren, terwijl bepaalde vormen van luxegeneeskunde welig kunnen verder tieren.

Vrijwilligerswerk kan in deze sfeer een voorbeeldfunctie vervullen door duidelijk te breken met de 'voor wat – hoort wat'-mentaliteit en een sterke klemtoon te leggen op solidariteit.

Vrijwilligerswerk als brug tussen de zorgen en het gewone leven

Vrijwilligers worden wel eens beschreven als de mensen met de propere ogen, die nog gewoon kunnen doen en niet onmiddellijk vervallen in een vakjargon. Het zijn de mensen zonder vooroordelen die met de zieke omgaan zonder een strikt therapeutische invalshoek en zonder alles in detail te moeten weten om het daarna in een dossier te noteren.

Het is goed dat er vrijwilligers aanwezig zijn om deze vrije ruimte te creëren waar van mens tot mens kan gepraat worden. Het geeft tevens voor de hulpvrager een bijzonder gevoel te mogen ervaren dat er nog mensen zijn die zomaar komen meehelpen zonder daarvoor een vergoeding te ontvangen.

Bij vrijwilligerswerk zijn veel variaties en motivaties mogelijk

Voor sommigen zal het vrijwilligerswerk een zinvolle vrijetijdsbesteding betekenen, voor anderen een opnieuw aansluiten bij de vroegere werksituatie. Hopelijk is het voor iedereen een concretisatie van het ideaal van de naastenliefde.

Het kan gericht zijn op het zinvol invullen van de vrije tijd bij patiënten of zoals in Huize Triest een concrete hulp in de opvang van mensen in moeilijkheden. Voor een aantal zal het een aanvulling zijn bij de professionele bezigheid waarbij het vrijwilligerswerk heel dicht bij de mensen het evenwicht moet herstellen tegenover bijvoorbeeld het afstandelijke kantoorwerk.

Een aantal aandachtspunten bij het vrijwilligerswerk

Tot slot geef ik een aantal aandachtspunten, niet als een verwijt maar als een aansporing om de motivaties en doelstellingen bij het vrijwilligerswerk steeds zuiver te houden. Bij vrijwilligers is soms het gevaar aanwezig van een te grote betrokkenheid, zodat een zekere

emotionele afbakening meer dan nodig is; niemand is erbij gebaat dat men alle problemen op zich laadt en het daardoor zelf zeer moeilijk krijgt. Soms wordt alles als een probleem beschouwd dat krampachtig om een oplossing vraagt. Sommige zogenaamde problemen zijn gewoon gegevens en het is een bekende dat de echte oplossing alleen door de betrokkene in kwestie kan geformuleerd worden.

Aansluitend hierbij dienen we ons te hoeden voor een te paternalistische houding die soms vermoed kan worden via uitspraken als 'mijn patiënten, mijn mensen,...' Vrijwilligerswerk is geen synoniem van willekeurig werk, maar vraagt ook regelmaat; de organisatie moet op haar vrijwilligers kunnen rekenen en de gemaakte afspraken dienen nageleefd te worden. Ten slotte worden vrijwilligers soms geconfronteerd met een gevoel van concurrentie ten overstaan van professionele hulpverleners. Vrijwilligers worden wel eens ervaren als lastige pottenkijkers die hun kritiek best voor zichzelf kunnen houden.

Ook het feit dat ze nog met propere ogen kunnen kijken kan als bedreigend ervaren worden. Het is goed dat men daar als vrijwilliger rekening mee houdt en dat men ook een plaats vindt waar dit kan uitgesproken worden. Het hebben van een groep waarop men kan terugvallen is van groot belang.

4.2.2 Onze inspiratie is het evangelie, met de Heer Jezus zelf als referentie

Zoals reeds aangegeven kunnen er vele redenen en motieven zijn waarom wij aan vrijwilligerswerk doen, maar het uiteindelijk motief van waaruit wij het doen is de navolging van de Heer Jezus. We leren de Heer Jezus kennen doorheen zijn boodschap in het Evangelie.

De evangelische boodschap is ons bekend, maar in functie van ons vrijwilligerswerk kunnen een aantal passages ons zeer dienstbaar zijn omdat daarin de grondhouding wordt aangegeven van waaruit wij moeten leven. Opvallend in het Evangelie is dat er overwegend gesproken wordt over het Koninkrijk en zijn gerechtigheid. Deze gerechtigheid is niet van menselijke aard zoals ons begrip 'rechtvaardigheid' uitdrukt. Het is een gerechtigheid van een totaal andere orde die veel verder reikt en allesomvattend is.

Op de vraag wie Hij is, antwoordt Jezus met een passage uit Jesaja (Jes.61,1-2): 'De geest des Heren rust op mij; Hij heeft mij gezalfd. Hij heeft mij gezonden om armen het blijde nieuws te brengen. Om te verbinden wier hart gebroken is, om aan de gevangenen vrijlating te melden, en aan de geboeiden de terugkeer naar het licht; om een genadejaar af te kondigen, om alle treurende te troosten'. Het is deze tekst die Jezus voorleest in de synagoge bij het begin van zijn optreden

en waarvan Hij zegt: 'Het schriftwoord dat gij zojuist gehoord hebt, is thans in vervulling gegaan' (Lc.4,21).

Dezelfde thema's worden aangegeven in de Zaligsprekingen, en ook naar het einde toe zal Hij in de eschatologische rede (woord over het einde, over de definitieve ontmoeting met de Heer) alle ingrediënten van de hemelse gerechtigheid herhalen – ze als criterium van het oordeel aanduiden en als toppunt deze mensenliefde koppelen aan de Godsliefde.

'Dan zal de Koning tot die aan zijn rechterhand zeggen: Kom, gezegenden van mijn Vader en ontvang het Rijk dat voor u gereed is vanaf de grondvesting der wereld. Want ik had honger, en gij hebt Mij eten gegeven, Ik had dorst, en gij hebt Mij te drinken gegeven, Ik was vreemdeling, en gij hebt Mij opgenomen, Ik was naakt, en gij hebt Mij gekleed, Ik was ziek en gij hebt Mij bezocht, Ik was in de gevangenis, en gij hebt Mij bezocht. Dan zullen de rechtvaardigen Hem antwoorden en zeggen: Heer, wanneer zagen wij U ziek of in de gevangenis en zijn U komen bezoeken? De Koning zal hun te antwoord geven: Voorwaar, ik zeg u: al wat ge gedaan hebt voor een deze geringsten van mijn broeders, hebt gij voor Mij gedaan'. (Mt.25,34-40) Deze grondhouding van de naastenliefde, gelijkgesteld aan de liefde tot God, wordt door Jezus geradicaliseerd en geldt altijd, overal en voor iedereen.

In de parabel van de barmhartige vader wordt het onlogische ervan aangeduid, in het verhaal van de werkers van het laatste uur, het onrechtvaardige en in de parabel van de barmhartige Samaritaan, het onredelijke. Maar voor het Koninkrijk en zijn gerechtigheid is deze naastenliefde allesbehalve onlogisch, onrechtvaardig of onredelijk. Willen we de evangelische gerechtigheid als ideaal vooropstellen, dan zal onze naastenliefde niet anders dan radicaal kunnen zijn. Alleen wanneer onze naastenliefde van hoge kwaliteit is zal ze ons helpen om alle andere bijbedoelingen te overstijgen, zal onze zogenaamde bekommernis uitgezuiverd worden en zullen de sporen van zelfaffirmatie en paternalisme geleidelijk verdwijnen. Pas dan hebben we ook het recht de anderen te helpen.

4.2.3 Dit evangelie krijgt nog speciale kleur via de spiritualiteit van Triest

Een stichter van een congregatie heeft niet de pretentie het evangelie te verbeteren, maar probeert wel één of meerdere pericopen heel bijzonder te belichten, in zijn eigen leven te beleven en als boodschap aan zijn volgelingen door te geven.

Dat was ook zo bij de stichter van de Broeders van Liefde, Petrus-Jozef Triest, die in zijn tijd (begin 19de eeuw) bijzonder getroffen werd door de noodlijdenden, in hen het gelaat van de Heer Jezus ontdekte en zich

helemaal inzetten om hun lot te verbeteren. Een aantal elementen in zijn leven vallen ons enorm op en kunnen ons nog steeds inspireren om ook vandaag als christen het evangelie te beleven.

Het leven van Vader Triest was één gegevenheid

Heel zijn leven is één getuigenis van geven, zodat hij op zijn sterfbed met reden de evangelietekst van Lucas 6,38 mocht aanhalen: "Geef, en u zal gegeven worden". Bij Triest was het evangelie realiteit geworden in de wijze van kijken naar de armen, omgaan met de gewone mens, spreken over de verstotene.

Triest had speciale aandacht voor de minstbedeelden en stond open voor nieuwe noodsituaties

Als voorbeeld nemen we de situatie van het Gerard Duivelsteen in Gent. Daar verbleven de geesteszieken, zonder enige vorm van menswaardige verzorging. Vanuit zijn verantwoordelijkheid zal Triest reageren en samen met zijn Broeders van Liefde letterlijk neerdalen in de kelders om deze mensen te verzorgen, om hun de boodschap te brengen dat ook zij kinderen zijn van God en dat zij onze liefde waardig zijn. Dit was een extreme vorm van solidariteit. Hij zal er de boeien breken, deze mensen bevrijden en licht brengen in hun leven. Zonder pretentie kan hij zeggen: 'De geesteszieken zijn mijn beste vrienden'.

We zouden onszelf eens de vraag kunnen stellen wie wij als vriend hebben en uit welke klasse onze vrienden komen met wie wij graag naar buiten treden. Triest werd aangesproken als de pleitbezorger voor het lot van de geesteszieken. Komen ook wij vandaag op voor de zwaksten en de verdrukten? Durven wij onze nek uitsteken?

Triest zocht en vond medewerkers

De grote kracht van Triest was eveneens dat hij in zijn evangelische bewogenheid velen betrok en motiveerde om ook deze weg te gaan, ondanks een maatschappelijke omgeving die niet direct in die richting dacht. Het werden de eerste religieuzen die hij in vier congregaties samenbracht, nl. de Zusters van Liefde, de Broeders van Liefde, de Broeders van St.-Jan de Deo en de Zusters Kindsheid Jesu.

Naast deze religieuzen zocht hij ook medewerkers die specifieke opdrachten op zich konden nemen ten voordele van de armen, en dit naast en in combinatie met het dagelijks werk. Zo richtte hij de Dochters van Liefde van de Heilige Geest op, een groep welstellende, godvruchtige juffrouwen die zich ertoe verbonden hulp te bieden in arme gezinnen, mee in te staan voor de voorbereiding van de kinderen tot de eerste communie en giften in te zamelen voor de missies. Misschien kan ons huidige vrijwilligerswerk ook in die zin beschouwd worden?

Hoe is deze visie, deze spiritualiteit geformuleerd in de leefregel van de Broeders van Liefde?

In de leefregel van de Broeders van Liefde, 'In liefde bewogen', staan waardevolle ideeën en visies die ons op weg kunnen zetten om in de voetsporen van Triest te treden en zo heel evangelisch te leven en te werken. Graag schrijf ik enkele citaten neer die ook vrijwilligers kunnen inspireren.

Je gelooft in de waarde van elke mens, ook van de meest verlaten, de zwaarst getroffen mens. Hoe vaak ontbreekt hen de vreugde van een nieuwe hoop. Dit scheppen van nieuwe perspectieven, dit aanbieden van verrijzenishoop formuleerde Triest zelf als volgt: 'Is dit niet hen doen verrijzen uit de schoot van de dood, een zonne scheppen in hun duister leven?'

De mensen met lege handen, de berooide, de onmachtige, het kind dat bedreigd is, de veronachtzaamde jeugd, zijn een aanklacht tegen de onrechtvaardig verdeelde rijkdom van de aarde. De armoede van je evenmens kan voor jou vruchtbaar zijn. Deze armoede nodigt je uit tot grotere soberheid en eenvoud, tot een bewust worden van je eigen afhankelijkheid. De eerbied voor zijn arm-zijn zet je op weg naar een evangelische armoede en behoedt je voor zelfgenoegzaamheid.

Broeder, Christus bracht je in onze gemeenschap om de armen te dienen. Hij wenst je open en bereid om langs jou zijn rijkdom ook aan anderen te schenken. Met Christus staan we in algehele bereidheid voor de Vader. Hij legt in ons de drang om in eenvoud uit Hem te leven. Hij biedt ons de kans om door armoede een voortdurende bekering van ons hart te bewerken. Arm zijn is toegankelijk zijn voor God. In deze openheid van ons hart kan de Geest Gods bidden.

Je tijd, je talenten, je rijkdom van gemoed en je opbeurende goedheid, alles behoort aan hen die deze gaven ontberen. Zo zal hij, die verstoken is van liefde, in jou liefde vinden, de zwakbegaafde zal delen in je kennis, de zieke, de gebrekkige zal steun vinden in je gezondheid en in de kracht van je lichaam. Door je eenvoud en bereidheid kan de jeugd je ontmoeten en je onthechting maakt haar gevoelig voor de dienst aan de armen.

Als Broeder van Liefde ben je erom bekommerd de waarde van het evangelie vooral daar te dienen waar de waardigheid van de mens het meest verduisterd is.

Je roeping kleurt je gebed. In de totale gave aan de Vader kan de kracht van de Geest waarmee je bekleed bent doorbreken. Je kijkt naar Christus vanuit je armoede, je geringheid. Zo ga je delen in zijn mildheid, zijn begrip, zijn zorg voor de anderen. Vanuit het Hart van Jezus interesseert je de totale werkelijkheid. Je gebed als Broeder van Liefde krijgt een bijzonder accent. De nood aan bevrijding uit de vertekende

wereld breng je voor God. Je bidt met de zorgen van zoveel mensen die in een pijnlijke situatie leven. Dikwijls ook voor hen die met je zijn en niet kunnen bidden. Je gebed en je apostolaat zijn niet te scheiden.

4.2.4 We doen het in Huize Triest en in het gemeenschapshuis Tabor

Graag formuleer ik nog even een aantal eigenschappen die Huize Triest typeren en waar we als vrijwilliger rekening mee dienen te houden.

Een huis met een lage drempel

Huize Triest is een huis met een lage drempel waar eenieder van harte welkom is. Deze lage drempel wordt gevormd door de materiële openheid en door de mentaliteit van onze mensen. Dit vraagt van alle vrijwilligers en zij die werken in Huize Triest een grote soepelheid. We hebben een duidelijke structuur, maar moeten steeds bewaken dat de mens voor de structuur komt. De wet dient om de mens te beschermen, niet om hem te kraken; m.a.w. de wet is er voor de mens en niet omgekeerd.

In Huize Triest wordt iedere dag opnieuw Kerstmis herbeleefd. We kunnen ons hierbij de vraag stellen of onze houding als vrijwilliger bijdraagt tot deze mentaliteit van openheid: kijken we uit de hoogte neer, willen wij het altijd beter weten en treden we verwijtend op, of aanvaarden we de andere zoals hij of zij is, zonder een oordeel of een veroordeling uit te spreken.

Dit aanvaarden van de andere is essentieel binnen de bevestigingsleer die door Dr. Anna Terruwe als volgt wordt geformuleerd: 'Je mag zijn zoals je bent, met je fouten en gebreken, om te worden zoals je in aanleg bent, maar zoals je nu nog niet kan tonen, en je mag dat worden in jouw tijd en op jouw wijze'.

Een dergelijke houding veronderstelt dat je mensen kansen kunt geven, hetgeen tegelijk de mogelijkheid tot misbruik maken insluit. Maar dit is net zoals in vele andere werken van sociale aard ook in Huize Triest niet te vermijden. En dit hoeft eigenlijk niet vermeden te worden.

We zien en benaderen de medemens als een totaliteit

In Huize Triest wordt meer gegeven dan goedkope maaltijden en wat nieuwe klederen. Veel hangt hier af met welke ogen wij naar de medemens kijken en welk mensbeeld wij hanteren. We zien de medemens, als een totaliteit, als een geheel met een lichaam, een psyche, sociale vaardigheden en een existentiële dimensie waarbij zinvragen aan bod komen. In onze contacten zullen wij aandacht hebben voor alle dimensies en een bijzondere bekommernis aan de dag leggen voor de zingeving in het leven van deze mensen die dikwijls nog weinig

zin hebben. Wij vragen van onze vrijwilligers dat zij met de informatie dat hen toevertrouwd wordt, heel sereen omgaan. Discretie is een absolute noodzaak binnen Huize Triest.

We kijken naar de medemens met de ogen van een gelovige

Onze mensvisie is tevens een christelijke mensvisie, waarbij we eenieder beschouwen als een kind van dezelfde Vader, waar we allemaal broers en zussen zijn. In ieder gelaat van de ander proberen we Jezus zelf te herkennen en we vragen de bijstand van de Heilige Geest om zijn vruchten te mogen erven, de vruchten van de goedheid, zachtheid, ingetogenheid, luisterbereidheid, moed en geduld.

Onze omgang met de anderen zal het kwaliteitslabel van de liefde moeten dragen zoals deze in het evangelie wordt voorgesteld, d.w.z. altijd, overal en voor iedereen. Om het allemaal te kunnen waarmaken en vooral het vol te houden is het nodig om regelmatig om genade en kracht te bidden en Gods zegen te vragen over dit werk in Huize Triest. Weerstand zullen er altijd zijn, in ons en rondom ons. Sommigen zullen beweren dat we sociologisch op het verkeerde spoor zitten en bewust of onbewust de armoede in stand houden.

De enige realiteit die telt is echter de concrete medemens die in nood is, een realiteit die dikwijls slechts gedeeltelijk structureel op te lossen is. Dit wil niet zeggen dat we ook in het vrijwilligerswerk niet structureel hoeven te werken wel integendeel. Maar wanneer ook dat niet slaagt, blijven wij geloven in deze mensen en blijven we vooral creatief en vindingrijk om hen te steunen of misschien gewoon nabij te zijn en hun het besef geven dat Huize Triest er is en zal blijven als een vluchtheuvel, als de thuis met de lage drempel en de open deur, waar altijd iemand op de uitkijk staat om te zien of de verloren zoon nog niet terugkomt.

4.3 Getuigende voorstelling van het project Huize Triest

Huize Triest, een thuis voor medemensen in nood.

Wat doet een mens wanneer hij dagelijks geconfronteerd wordt met bedelaars en daklozen en zich niet bij machte voelt wat meer te doen dan wat eten of wat klein geld meegeven. Na wat dagdromen worden nieuwe ideeën meestal vriendelijk weggeschoven met het goedkope gezegde: “We kunnen toch niet alles doen”.

En toch blijven de bedelaars aankloppen.

Deze “rustverstoorders” zijn er uiteindelijk de oorzaak van dat de medewerkers, de broeders en aangesloten leden in Huize Triest hun spiritualiteit ernstig nemen. We willen bijzonder gevoelig zijn voor de mens die door het lijden aangetast en vertekend is. We zijn begaan met armen en lijdenden. Zo is ook de bedelaar, de dakloze, de eenzame en de vluchteling een medebroeder. Het is iemand die lijdt en dus mogen we er niet blind voor zijn. In hun ogen durven kijken en zeggen “ik wil van je houden”. En daar begon ons avontuur zonder dat we wisten waar het ging eindigen. Petrus-Jozef Triest, de stichter van de Broeders van Liefde, zou dat wellicht ook gedaan hebben. Wellicht waren het deze elementen die God gebruikte om enkele broeders en medewerkers op weg te zetten naar de oprichting van een tehuis voor de aanwezige armen in Gent.

Huize Triest is gegroeid uit de gemeenschap Heilige Engelen verbonden aan het Dr. Guislainziekenhuis. Dagelijks kwamen daklozen en armen aan de deur van de gemeenschap kloppen, vragend om geld en eten. Maar misschien zochten ze iets meer? Een stoel om even op te rusten, een tafel om de voeten onder te schuiven, een medemens die tijd maakt om naar hen te luisteren. Broeder Godfried Bekaert en Broeder Clariet Lippens waren getroffen door deze nieuwe noden en startten vanuit de congregatie met de oprichting van Huize Triest. Het huis opende officieel haar deuren in september 1986. In diezelfde geest staat tot op vandaag de deur van Huize Triest open van 9u tot 16u30. Het sociaal eethuis is open van 9u tot 14u en onze namiddagactiviteiten starten om 14u tot 16u30. Huize Triest wordt gedragen door broeders, aangesloten leden en vele vrijwillig helpende handen. Broeder Godfried Bekaert werd regionale overste over de indische regio en Werner Van de Weghe, aangesloten lid bij de Broeders van Liefde (Sint-Vincentius regio), gehuwd en vader van drie kinderen, volgde hem op als coördinator van Huize Triest.

Sinds 22 september 1986 kunnen we dankzij vele vrijwillige helpende handen onze deur letterlijk en figuurlijk openstellen. Naastenliefde is meer dan geven aan de ander. Hier biedt de leefregel van de

congregatie ons een richting aan: “Je enige bezit is de Heer, die voortdurend om bekering vraagt”. Wanneer je jezelf arm maakt door je te geven, zal de rijkdom van Christus je aandeel worden, een schat die niemand je ontnemt.

Huize Triest is geen triestig huis. Wij willen een “blij” huis zijn, een huis waar mensen zich tenvolle mens kunnen voelen. “Triest” is de familienaam van Kannunik Petrus-Jozef Triest, de stichter van de Zusters van Liefde, de Broeders van Liefde en de Zusters Kindsheid Jesu. Hij werd geboren in Brussel op 31 augustus 1760 als negende kind. Hij werd priester in een felbewogen tijd en heeft aan onvermogenen, geringen en marginalen zijn leven tot de laatste dag gewijd. Hij wou dat zijn werk ook na zijn dood door zusters en broeders zou worden voortgezet. In hen die hij gesticht heeft, blijft hij groot! Op 24 juni 1836 overleed Petrus-Jozef Triest met de woorden “Geef en u zal gegeven worden” op zijn lippen. Wij zijn fier dat ons huis zijn naam mag dragen...

Vooraleer we dagelijks aan ons werk beginnen, bidden we samen met alle medewerkers in onze bidplaats. Vele van onze mensen die we mogen ontmoeten, gaan door de knieën van miserie en ellende. Wij willen ook door de knieën gaan om voor hen te bidden. Eerst liefde krijgen, dan pas kunnen we liefde doorgeven. Ons leven wordt dan ook in Zijn handen gelegd, samen met dat van onze broers en zussen die dagelijks op ons rekenen.

Wie mogen wij nu zo verwelkomen?

Verklaafden, vaak na mislukte of ontgoochelende behandeling.

Daklozen, die enkele nachten op straat rondzwierven.

Thuislozen, eenzame mensen, één kamer van 3 op 2, geen comfort, ingesloten.

Gescheiden families, eenzaamheid en verdriet, een gebroken vrouw of man.

Ex-psychiatrische patiënten of ex-gevangenen, vaak na ontslag thuisloos.

Mensen die arm geboren zijn en ook arm zullen sterven, de generatie-armen.

Mensen die letterlijk op de vlucht zijn, gezinnen zonder een thuis.

Nieuwe armen, mensen die het goed gehad hebben, maar door levensomstandigheden nu gebroken zijn, misschien geen dak meer boven het hoofd hebben.

Huize Triest kan door de hulp van een kleine 30 vrijwilligers dagelijks 50 mensen ontvangen in het sociaal eethuis. Vanaf negen uur zijn mensen welkom voor een gezellige babbel en een drankje (€0,30). Mensen kunnen participeren aan onze gemeenschappelijke gebedsmomenten. Om 12u.10 kunnen mensen een warme maaltijd genieten (€2). Tot twee

uur fungeert Huize Triest als een gezellig koffiehuis waar iedereen welkom is. Iedereen kan participeren aan de praktische organisatie van afwas tot opkuis. Wij proberen echt een hechte familie te vormen. Mensen die het wensen kunnen soms ook een maaltijd meenemen naar huis (€ 2,5) en meeneemsoep (€ 0,50). Om 14 u starten onze ontspannende, bezinnende of creatieve activiteiten in ons namiddagconcept tot 16u30. Tussen 16u30 en 20u is Huize Triest gesloten. Het gemeenschapshuis Tabor is een wezenlijk onderdeel van Huize Triest. Hier richten wij ons naar vluchtelingen. In Tabor hebben we plaats voor negen mensen. Een gezin met vier kinderen dat langere tijd verblijft in Tabor fungeert als conciërge. In de andere kamers vangen we voor een periode van zes maanden vluchtelingen op. Een vorm van begeleid wonen.

In Huize Triest zelf kunnen negen mensen overnachten. We richten ons hier naar de echte daklozen. Van 20u tot 8u!! Een vorm van crisisopvang! Binnen onze werking kiezen wij bewust voor kleinschaligheid, alle klemtoon ligt op het samen familie vormen. Mens voor de mensen zijn!

We zijn er ons van bewust dat nog heel veel mensen binnen onze gestructureerde zorgverlening niet aan bod komen, ondanks het feit dat ze echt in nood zijn. Voor hen is de weg die naar een instelling leidt te lang en de drempel zeker veel te hoog... Maar ze missen misschien een veilige haven waar ze nu en dan terecht kunnen.

Samen met alle medewerkers wordt er in Huize Triest een echte thuis opgebouwd. Zo kunnen wij ervaren dat gratis dienst verlenen de vraag naar verdienen overbodig maakt, wanneer je in de ogen van je arme medemensen liefde en dankbaarheid moogt ervaren. Wij willen meer zijn dan vrienden, we willen een echte familie zijn, broers en zussen van elkaar. Moeten wij elkaar echt willen veranderen? Het is een even mooie uitdaging om elkaar te leren aanvaarden zoals we allen zijn.

Zonder veel woorden proberen wij te getuigen dat menselijke talenten als macht en hebzucht de mens niet altijd even gelukkig maken, maar de mens soms levend laten sterven. Wij willen het hart van deze mensen raken en wij geloven dat liefde, geduld, goedheid, gerechtigheid en zachtheid blijvende vruchten zijn van de Geest, die het gebroken hart van de mens kunnen raken.

Naast vele therapieën blijft de therapie van het hart de belangrijkste om mensen in hun nood nabij te zijn, en zo levende stervende mensen, weer levende gelukkige mensen te laten worden. We moeten hen proberen te begrijpen en hen bijstaan in hun primaire behoeften, die elke mens nodig heeft: voeding, kleding, huisvesting, gezondheid, maar vooral liefde en begrip. Mensen die zowel op financieel, cultureel, sociaal en op godsdienstig vlak vergeten zijn of geen stem meer hebben in de

maatschappij, misschien zijn het burens:

Broer, ik zie het niet meer zitten, heeft alles nog zin, ik verdrink toch alles.

Broer, mag ik een douche nemen, 't is zo lang geleden.

Broer, ik heb honger, stuur me niet door, mijn laatste centen zijn er door en ik moet nog wachten tot de dertigste.

Broer, ik zit met mijn kinderen op straat en het wordt zo koud.

Dikwijls mogen wij het horen: "Waarom leven wij nog?" Vele jonge mensen stellen ons die vraag. De ergste ziekte van de tijd, hun eenzaamheid, overvalt hen...

Huize Triest kent geen luxe, maar voor velen mag het een thuis zijn, onze huisbezoeken getuigen dat velen het minder goed hebben en pover leven, soms op de rand van het onbewoonbare, het onmenselijke.

Tijdens de maaltijden denken wij vaak: "met wie zitten wij hier nu samen": zondaars, dronkaards, ex-gevangenen, armen, vluchtelingen; maar het doet ons ook denken aan het feestmaal uit het evangelie, de genodigden konden niet komen, maar de armen en kleinen waren welkom en maakte Hij groot.

Wij willen echt en eerlijk met hen een gemeenschap opbouwen. Laat ons even kijken naar de parabel van de verloren zoon, laat er ons onmiddellijk één bijmaken die van de verloren dochter, want die ontmoeten wij ook vaak in ons huis.

Vrienden, laat ons niet oordelen noch veroordelen. Want wie zijn wij? De jongste zoon, die alles verkwist en om hulp komt vragen of de oudste zoon die blijft oordelen.

Samen durven stelling innemen en kiezen in alle vrijheid om te strijden tegen armoede, onderdrukking, racisme, vooroordelen en durven opkomen voor de rechten van de zwakken, in het bijzonder de kansarmen en vluchtelingen.

Wij proberen onze vrijheid te gebruiken om op te komen tegen het onrecht door op te komen voor het recht, dit betekent voor ons een blijvende uitdaging. Want hoe vaak mogen we het niet horen: "Het zijn luiards, doch door hun arm-zijn krijgen zij geen kansen. Ze kunnen niet wonen, doch door hun arm-zijn kunnen ze niets beters huren. Sociale ontreding, doch door hun arm-zijn kregen ze geen levenskansen. Weeral ziek, doch door hun arm-zijn kunnen zij zichzelf niet verzorgen."

Naar onze broers en zussen willen wij ook zo anoniem mogelijk leven, geen dossiers en geen ondervragingen; wij willen ze er geen ontgoocheling bijgeven. Het vraagt reeds veel om de stap te zetten naar ons armentehuis; vandaar staat onze deur letterlijk en figuurlijk open. Het schaamtegevoel is groot en ze weten dat wij ze vaak beschuldigen met de vaak gehoorde, onterechte opmerking: "Het is hun eigen fout."

Vele pastorijen, gemeenten of sociale diensten krijgen bijna dagelijks

bedelaars aan de deur, vragend om geld en eten. Maar misschien zoeken ze iets meer? Heel dikwijls wordt de 'plastiek-zak-therapie' toegepast. Na wat wachten ontvangen ze dan meestal een plastieken zakje met wat brood en kaas.

Voedsel bedelen, kleding bedelen is van kapitaal belang. Eén dag per week is er voedselbedeling in Huize Triest, meestal de vrijdag. Doch wil Huize Triest méér zijn. We zijn niet op de eerste plaats een goedkoop eethuis, wij willen voor de eenzamen, de daklozen, de mensen arm aan kansen, een gesprekspartner zijn. Onze hoofddoelstelling is dus een thuis creëren voor mensen in nood, een zonhuis, een blij huis. Wij willen aandacht schenken aan hen die een vraag stellen, een bede uiten, honger hebben naar voedsel en attentie. Als één hechte familie wordt iedereen opgeroepen om mee te bouwen aan een positieve sfeer in het huis. Wij weten dat voedsel en kleding bedelen noodzakelijk is. Toch durven wij ons de vraag stellen of dit niet een stukje het bedelen in stand houden is. Wij kunnen altijd maar geven en geven... Verandert er zo iets aan de probleemsituatie waar mensen mee te kampen hebben? Vanuit deze visie motiveren wij het feit dat wij aan niemand geld geven. Hierdoor voelen wij ons vrij tegenover de mensen, en hoeven zij zich ook nooit zorgen te maken omdat ze bij ons zouden schulden hebben.

Enkele getuigenissen...

"Ik ben Stefaan, geboren in Gent, misschien een buurman, 26 jaar, sinds mijn 18 jaar alleenwonende, omdat het thuis moeilijk was met vader, moeder was lief."

"Toen ik 20 was ging ik samenwonen, na twee jaar stuurde zij mij wandelen, nu sta ik er alleen voor. Mijn kindje Sofie wordt morgen vier jaar, maar ik zie haar weinig, ze is geplaatst."

"Ik ben Luc, 32 jaar, ik had een eigen bedrijf opgestart. Ik was slager van beroep, maar mijn zaak ging teloor toen mijn vrouw mij verliet. Nauwelijks besef ik nog dat ik leef. Weinig mensen kijken nog naar mij. Ik leerde leven met weinig geld, weinig voeding en gekregen kleding. Ik ben nu dakloos..., mis liefde en genegenheid. Vaak stel ik me de vraag, waarom leef ik nog? Waarom heb ik dat verdiend?"

"Ik was een slechte vader, zeggen ze, juist zoals mijn eigen vader die dronk. Nu ben ik drie jaar op de sukkel. Ik doorkruiste vele wegen: drie maanden gevangenis, zes maanden psychiatrie, verschillende onthaalhuizen, en nu zit ik terug op straat. Waarom heeft het leven nog zin?"

Zo mogen wij vaak broers en zusters ontmoeten, het ergste wat je kan overkomen, is zelfs geen dak meer boven het hoofd hebben, levend sterven, nergens meer meetellen.

Liefde op afstand is gemakkelijk, maar misschien zijn het burens, die op

ons rekenen en hulp van ons verwachten.

“Vriend, stuur me niet buiten, ik weet niet waarheen, zelfs een hond slaapt nog niet op straat.”

Het maakt ons altijd gelukkig om een verloren zus of broer te mogen ontvangen of terug te zien, ook al is hij vuil, ongeschoren, riekend, slordig gekleed, eet hij zeer veel (misschien eerste maaltijd sinds enkele dagen); maar het is een zus, het is een broer...

Staat Christus niet zelf voor onze deur of moet hij clochard blijven zoals in Betlehem, er was ook daar nergens plaats voor Hem?

Vinden wij het normaal of gewoon dat onze broers en zussen levend sterven op straat? Of kan de straat een huis of een thuis zijn voor zoveel mensen?

Ons klein huisje dat gelegen is tegen het Guislainziekenhuis te Gent (Gezondheidstraat 2), wil verder een antwoord zijn voor vele mensen die we dagelijks ontmoeten. Samen met alle medewerkers blijft het een uitdaging en uitnodiging en dit met het diepe besef dat de armen ons het evangelie brengen en leren, want armen kunnen wij maar helpen door ze te begrijpen, te vergeven en met hen alles te delen.

Wij behoren als project niet tot het Guislainziekenhuis. We zijn wel een beetje het kleine broertje. Beide behoren wij tot de congregatie van de Broeders van liefde. Als kleinschalig project worden wij wel goed ondersteund vanuit het ziekenhuis Dr. Guislain. In Huize Triest zelf wordt er niet gekookt, onze maaltijden worden in de keukenafdeling van het ziekenhuis klaargemaakt. Ook worden we vanuit de technische dienst zeer goed ondersteund.

Huize Triest is een initiatief van de Broeders van Liefde en behoort tot de v.z.w. Deus Caritas Est, Stropstraat 119, 9000 Gent.

Wat wij tot hier gegeven hebben, is een zeer beknopt overzicht van wat naastenliefde kan zijn. Voor dit alles wordt gerekend op de Goddelijke voorzienigheid. Enkel de waarneembare aspecten kunnen wij duiden, maar wat het allemaal betekent voor de vele duizenden mensen die Huize Triest de voorbije jaren leerden kennen, dit is echter niet onder woorden te brengen. De morele steun, de hoopgevende woorden, het aanvaard zijn als mens; dat en nog veel meer heeft soms wonderen verricht.

In de kracht van de Heer doen we het allen samen, met vreugde en liefde. En deze diepe blijheid willen we uiteindelijk doorgeven aan onze broers en zussen die voor het leven soms ver van het echte geluk verstoten zijn.

Wij denken dat wij gewoon de waarde van alle mensen moeten erkennen, ook die van de kleine verstoten mensen, de armen, gehandicapten, zieken en vluchtelingen. We moeten gewoon duidelijk stelling innemen tegen onrecht en tegen racisme en blijven getuigen dat

slogans als “eigen volk eerst” onzin zijn.

Het valt ons sterk op dat we nog voortdurend geconfronteerd worden met Jezus de Christus. Het is voor ons een steun en kracht, dagelijks Christus in ons buurthuis te mogen verwelkomen en Hem te mogen ontvangen.

Hij staat voor ons, kletsnat, als de dakloze.

Hij zit aan tafel, als de hongerige.

Hij spreekt ons aan om kleding als de naakte.

Hij vraagt liefde en begrip van ons als de ontheemde.

Eigenlijk is het altijd Kerstmis bij ons, Zijn kribbe, het wiegje staat praktisch altijd in ons huis. Thuis te weinig plaats, moeilijke levensomstandigheden, vaak koud, dikwijls ziek.

Maar het is niet Betlehem, nee het is Gent vandaag!!

Werner Van de Weghe, aangesloten lid en coördinator Huize Triest –

Gemeenschapshuis Tabor

Huize Triest – Gemeenschapshuis Tabor

Gezondheidstraat 2 9000 Gent

0473756704 092277075

huize.triest@fracarita.org gemeenschapshuis.tabor@fracarita.org

<http://users.telenet.be/huizetriest/>

Bibliografie van hoofdstuk 4

1. STOCKMAN R. fc, Bloemlezing uit de geschriften: In woorden geborgen, Brothers of Charity Publications, Ghent 2002
2. DEVESTEL W. fc, In gods kracht geborgen: commentaar op de leefregel van de Broeders van Liefde, 1998
3. STOCKMAN R.fc, Triest, een vader voor velen, Brothers of Charity Publications, Ghent 2003
4. MOYAERT P., De matebosheid van het christendom, Nijmegen 1998
5. STOCKMAN R. fc, Ontwikkelen van een eigen spiritualiteit, cursusreeks departement spiritualiteit I.I.C.T., 2003-2004
6. VANDERMEERSCH P., Psychiatrie: Godsdiens en gezag, 1888
7. LEVINAS E., Het menselijk gelaat, gekozen en ingeleid door Ad Perzak, 1987
8. STOCKMAN R., Academische zitting 5 jaar Huize Triest, toespraak vrijwilligerswerk, 9 november 1991
9. 'In liefde bewogen', Leefregel Broeders van Liefde, Rome, 1 november 1986